

พฤติกรรมการณ์บริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
ในเขตเทศบาลเมืองไ้ริง จังหวัดนครปฐม

นางสาวกุลวรงค์ วิเศษศาสตร์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2562

**Consumption Behavior of The Elderly Who Receive Allowance in The
Municipality of Rai Khing, Nakhon Pathom Province**

Miss Kulwarang Wisetsat

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Economics

School of Economics

Sukhothai Thammathirat Open University

2019

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ พฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
ในเขตเทศบาลเมืองไผ่เชิง จังหวัดนครปฐม
ชื่อและนามสกุล นางสาวกุลวรงค์ วิเศษศาสตร์
วิชาเอก เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.พอพันธ์ อุทยานนท์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2562

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.พอพันธ์ อุทยานนท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิญา วนเศรษฐ)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิญา วนเศรษฐ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

ชื่อการศึกษา **คั่นคว้ออิสระ** พฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาล
เมืองไรรัง จังหวัดนครปฐม

ผู้ศึกษา นางสาวกุลวรงค์ วิเศษศาสตร์ รหัสนักศึกษา 2576000026 **ปริญญา** เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.พอพันธ์ อูทยานนท์ ปีการศึกษา 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 2) วิเคราะห์ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย และ 3) เปรียบเทียบการบริโภคเฉลี่ยของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไรรังกับเส้นความยากจนของจังหวัดนครปฐม ปี 2560 และ 4) สำรวจความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไรรัง

การศึกษาใช้ข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองไรรัง จำนวน 360 ราย ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยใช้ไคสแควร์ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว และสมการถดถอยอย่างง่าย

ผลการศึกษา พบว่า 1) ผู้สูงอายุมีรายได้รวมเฉลี่ย 10,694.72 บาทต่อคนต่อเดือน มีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเฉลี่ยอยู่ที่ 6,827.17 บาทต่อคนต่อเดือน และมีภาระหนี้สินรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 6,895.83 บาทต่อคนต่อเดือน 2) ผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคเท่ากับ 0.638 ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคมีค่าเท่ากับ 0.486 โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่อเดือน 3) ผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไรรัง ร้อยละ 61.94 มีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสูงกว่าเส้นความยากจน และ ผู้สูงอายुर้อยละ 38.06 มีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจนของจังหวัดนครปฐม และ 4) การสำรวจความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆ พบว่า ผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ เช่น ห้องพักสำหรับผู้สูงอายุ/ ทางลาด/ รถเข็น ฯลฯ มากที่สุด รองลงมาคือ ความต้องการการจัดบริการตามบ้าน เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในการดำรงชีพ และต้องการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ ตามลำดับ

คำสำคัญ เทศบาลเมืองไรรัง จังหวัดนครปฐม พฤติกรรมการบริโภค ผู้สูงอายุ ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย

Independent Study title: Consumption Behavior of The Elderly Who Receive Allowance in
The Municipality of Rai Khing, Nakhon Pathom Province

Author: Miss Kulwarang Wisetsat; **ID:** 2576000026; **Degree:** Master of Economics;

Independent Study advisors: Dr. Porphant Ouyyanont, Professor; **Academic year:** 2019

Abstract

The purposes of this study are 1) to study the consumption behavior of the elderly pensioners, 2) to analyze the marginal propensity to consume and 3) to compare the average consumption of the elderly pensioners in municipality of Rai Khing and the poverty line of Nakhon Pathom province in 2017, and 4) To survey the various welfare needs of the elderly who receive allowance in municipality of Rai Khing.

The study conducted by collecting primary data by using questionnaires as a tool, from a sample group of 360 people who received allowances in the municipality of Rai Khing, by a Stratified Sampling Method with Descriptive Analysis. Statistics used for analyzing data consisted of Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, Chi-square, ANOVA and Simple Regression Analysis.

The research results found that 1) The elderly had average incomes at 10,694.72 baht per person per month. The average total expenditure was at 6,827.17 baht per person per month with an average total debt was at 6,895.83 baht per person per month. 2) The elderly had the average propensity to consume (APC) at 0.638, the marginal propensity to consume (MPC) at 0.486, which was in the same direction as the total monthly expenditures. 3) At 61.94 percent of elderly living in the municipality of Rai Khing had higher expenditure for consumption than the estimated poverty line and at 38.06 percent had lower living expenses than the poverty line of Nakhon Pathom province in 2017, and 4) Regarding to the needs for welfare in various areas, the elderly wanted to have these public facilities firstly, such as rooms for the elderly, ramps, wheelchairs and needed for home services (home care) to help them in daily living secondly and also needed volunteers to take care of them respectively.

Keywords: Municipality of Rai Khing, Nakhon Pathom Province, Consumption Behavior,
Elderly, Marginal Propensity to Consume Province

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร.พอพันธ์ อูยยานนท์ และรองศาสตราจารย์ ดร.อภิญญา วนเศรษฐ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่กรุณาสละเวลาในการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะและช่วยเหลือ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อความสมบูรณ์ตามหลักวิชาการของการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผู้ศึกษารัฐศึกษาซึ่งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวผู้เป็นกำลังใจให้มานะพากเพียรศึกษางาน สำเร็จ ขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานที่เข้าใจและเอื้อเฟื้อช่วยเหลือ และผู้ศึกษา ขอขอบคุณผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง จังหวัดนครปฐมที่ให้สัมภาระณ์ ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีจนทำให้การศึกษาวิจัยนี้บรรลุวัตถุประสงค์

นอกจากนี้ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนนักศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทุก ท่านที่ได้ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

สุดท้ายขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช แหล่งประสิทธิ์ประสาทความรู้ ด้านวิชาการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม กระทั่งความมูมานะ พากเพียร ที่ข้าพเจ้าได้ตระหนักว่า จะต้องมิให้มากกว่าการศึกษาในมหาวิทยาลัยปิด จึงเป็น โอกาสอันดียิ่งในการฝึกตนให้เป็นผู้มีวินัย

คุณประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอบอบแต่ คณาจารย์ทุก ท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ข้าพเจ้า ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีได้เอื้อยนาม ข้าพเจ้าคาดหวังว่า การศึกษานี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ

กุลวรงค์ วิเศษศาสตร์

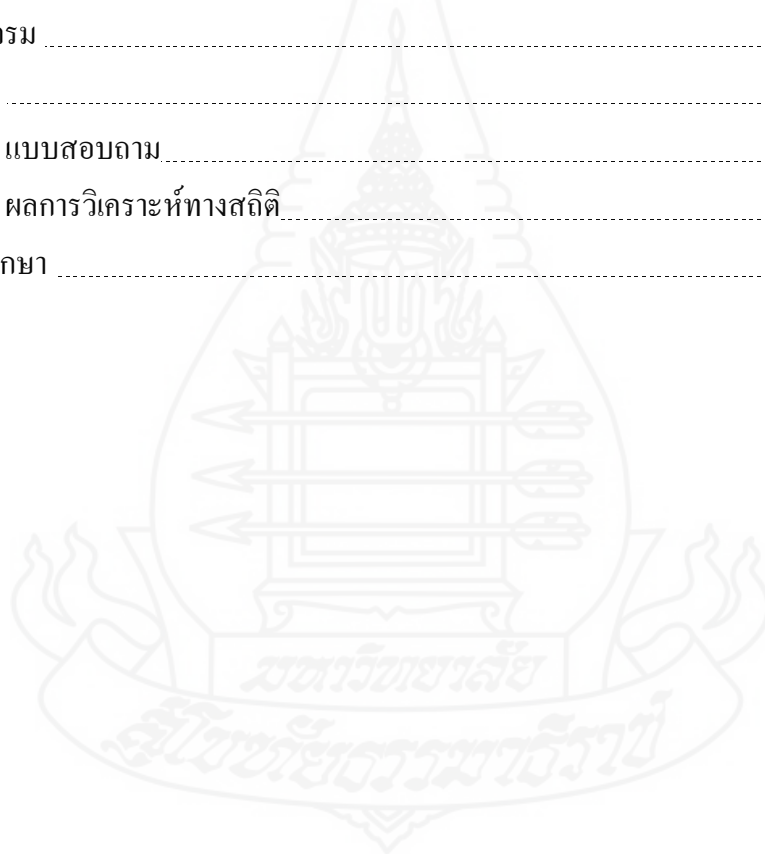
มีนาคม 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	10
สมมติฐานการศึกษา	10
ขอบเขตของการศึกษา	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	13
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรการบริโภค	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	40
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
พฤติกรรมกรการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	42
ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเปรียบเทียบการบริโภคเฉลี่ยของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง ไทรคิง กับเส้นความยากจนของจังหวัดนครปฐม ปี 2560	55
ความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	57
บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	61
สรุปการศึกษา	61
อภิปรายผล	62
ข้อเสนอแนะ	66
บรรณานุกรม	68
ภาคผนวก	72
ก แบบสอบถาม	73
ข ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ	78
ประวัติผู้ศึกษา	81

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 จำนวนและอัตราผู้สูงอายุ ปี พ.ศ. 2551-2560	2
ตารางที่ 1.2 สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทยปี 2560 แยกเป็นรายภาค	2
ตารางที่ 1.3 อัตราเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบขั้นบันได	5
ตารางที่ 1.4 แสดงจำนวนเงินอุดหนุนทั่วไปที่จัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ 2561	6
ตารางที่ 3.1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง	38
ตารางที่ 4.1 สถานภาพทั่วไปของผู้สูงอายุ	43
ตารางที่ 4.2 รายได้ สิทธิประโยชน์หลักประกัน/การออม และภาระหนี้สินของ ผู้สูงอายุ	45
ตารางที่ 4.3 ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของผู้สูงอายุ	47
ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทั่วไปและพฤติกรรมการบริโภค ของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	50
ตารางที่ 4.5 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทั่วไปและพฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับ เงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	51
ตารางที่ 4.6 ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคแยกตามหัวของรายได้ต่อเดือน	53
ตารางที่ 4.7 ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค	53
ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค	54
ตารางที่ 4.9 เส้นความยากจน (Poverty line) ปี 2543 - 2560	55
ตารางที่ 4.10 จำนวนผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร้จึงเปรียบเทียบกับ เส้นความยากจนปี 2560 ของจังหวัดนครปฐม	56
ตารางที่ 4.11 ผลสำรวจความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ..	57
ตารางที่ 4.12 ความแตกต่างระหว่างความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆกับปริมาณการบริโภค ของผู้สูงอายุ	60

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 ฟังก์ชันการบริโภคของเคนส์	17
ภาพที่ 2.2 ทฤษฎีวงจรชีวิตของการบริโภคและการออม	22
ภาพที่ 2.3 ทฤษฎีวงจรชีวิตของการบริโภคและการออม	23
ภาพที่ 2.4 ฟังก์ชันการออมของเคนส์	25

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2559 โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย พบว่า ในปี พ.ศ. 2559 ประชากรโลกมีจำนวนถึง 7,433 ล้านคน โดยในจำนวนนี้เป็นประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปประมาณ 929 ล้านคน หรือคิดเป็น 12.5 ของประชากรโลก และมีแนวโน้มว่าประชากรโลกจะมีอายุสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยประชากรผู้สูงอายุในประเทศพัฒนาแล้ว ได้กลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ไปแล้วทุกประเทศ ประเทศกำลังพัฒนาประชากรกำลังมีอายุสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว หลายประเทศได้กลายเป็นสังคมสูงอายุไปแล้ว และหลายประเทศกำลังจะกลายเป็นสังคมสูงอายุในไม่ช้า ส่วนในระดับอาเซียนในปี พ.ศ. 2559 พบว่ามีประชากรรวมกัน 639 ล้านคน โดยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป 61 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 9.6 ของประชากรทั้งหมด โดยใน พ.ศ. 2542 สิงคโปร์เป็นประเทศเดียวใน 10 ประเทศสมาชิกของอาเซียนที่เป็นสังคมสูงอายุ โดยมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปในขณะนั้นสูงถึงร้อยละ 10.5 ของประชากรทั้งหมด และอีก 17 ปีต่อมา ในปีพ.ศ. 2559 มีประเทศอาเซียนในกลุ่มอาเซียนที่เป็นสังคมสูงอายุเพิ่มขึ้นอีก 2 ประเทศคือ ประเทศไทย และเวียดนาม ส่วนสถานการณ์การสูงวัยของประชากรไทยนั้น เมื่อ 50 ปีก่อนประชากรไทยเคยเพิ่มด้วยอัตราที่สูงกว่าร้อยละ 3 ต่อปี แต่ปัจจุบัน อัตราเพิ่มประชากรได้ลดต่ำลงเหลือเพียงร้อยละ 0.5 ต่อปีเท่านั้น โดยประชากรไทยมีจำนวน 26 ล้านคนในปี 2503 และได้เพิ่มจนมีจำนวนครบ 60 ล้านคนในปี 2539 นับจากนั้นจนถึงปี 2559 เป็นเวลานานถึง 20 ปี แต่ประชากรไทยเพิ่มขึ้นอีกไม่ถึง 6 ล้านคน เป็น 65.9 ล้านคน แต่ขณะที่ประชากรรวมของประเทศไทยได้เพิ่มช้าลงอย่างมาก ประชากรสูงอายุกลับเพิ่มด้วยอัตราที่เร่งเร็วขึ้น ในปี 2503 ประเทศไทยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเพียง 1 ล้านคน หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ 4 ของประชากร 26 ล้านคนเท่านั้น จนถึงปี 2548 เมื่อประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงอายุเป็นปีแรกเมื่อมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 10 ของประชากร 63 ล้านคนหรือเท่ากับมีผู้สูงอายุเป็นจำนวนมากกว่า 6 ล้านคน และในปี 2560 ไทยมีจำนวนประชากร 66 ล้านคนและมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป 10 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 15 ของประชากรทั้งหมด และคาดประมาณว่าในพ.ศ. 2562 จะเป็นครั้งแรกที่ประเทศไทยมีประชากรสูงอายุ มากกว่าประชากรวัยเด็ก (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2560, น.3-4)

ตารางที่ 1.1 จำนวนและอัตราผู้สูงอายุ ปี พ.ศ. 2551-2560

ปีพุทธศักราช	จำนวนประชากร	จำนวนผู้สูงอายุ	อัตราผู้สูงอายุ
2551	63,389,730 คน	6,904,598 คน	10.9
2552	63,525,062 คน	7,176,819 คน	11.3
2553	63,878,267 คน	7,493,227 คน	11.7
2554	64,076,033 คน	7,811,450 คน	12.2
2555	64,456,695 คน	8,170,909 คน	12.7
2556	64,785,909 คน	8,734,101 คน	13.5
2557	65,124,716 คน	9,110,754 คน	14.0
2558	65,729,098 คน	9,455,777 คน	14.4
2559	65,931,550 คน	9,802,080 คน	14.9
2560	66,188,503 คน	10,225,332 คน	15.4

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2561)

จากตารางที่ 1.1 ในพ.ศ.2560 ประชากรผู้สูงอายุของไทยรวมทั้งประเทศ 10,225,332 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 ของประชากรทั้งหมดนั้น พบว่า จำนวนประชากรผู้สูงอายุมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ กรุงเทพมหานคร จังหวัดนครราชสีมา เชียงใหม่ ขอนแก่น และจังหวัดอุบลราชธานี ตามลำดับ ส่วนจำนวนประชากรผู้สูงอายุน้อยที่สุดคือ จังหวัดระนอง ทั้งนี้ จังหวัดนครปฐมมีประชากรผู้สูงอายุจำนวน 142,221 คน คิดเป็นร้อยละ 15.60 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งสามารถแยกเป็นรายภาคได้ดังรายละเอียดตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย ปี 2560 แยกเป็นรายภาค

ภาค	เพศชาย	เพศหญิง	รวม	ร้อยละ (%)
ภาคกลาง	407,759	570,696	978,455	17.22
ภาคเหนือ	948,291	1,144,780	2,093,071	17.30
ภาคใต้	562,141	718,773	1,280,914	13.63
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,473,048	1,777,927	3,250,975	14.78
ภาคตะวันออก	288,290	368,290	656,732	13.84
รวม	4,524,021	5,701,301	10,225,322	15.45

ที่มา: กรมการปกครอง (2560, ออนไลน์)

จากสถานการณ์ดังกล่าว ยังพบว่า สถานการณ์ทางสังคมของผู้สูงอายุจำนวนมากที่อาจจัดอยู่ในภาวะเปราะบาง จากที่เคยเป็นครอบครัวขยาย คนหลายรุ่นอาศัยอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัวใหญ่ กลับลดขนาดครัวเรือนไทยเหลือเพียง 3 คน ไปจนถึงครัวเรือนที่คนคนเดียวอาศัยอยู่ หรืออยู่กับคนที่ไม่ใช่ญาติพี่น้อง ผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังคนเดียวในเขตเทศบาลมีมากถึงร้อยละ 10 ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงประมาณ 4 แสนคน และยังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ส่วนสถานการณ์ผู้สูงอายุทางด้านเศรษฐกิจนั้น พบว่า หนึ่งในสามของผู้สูงอายุมิรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ส่วนแหล่งรายได้หลักที่ผู้สูงอายุได้รับจากบุตรหลานอย่างมาก จากร้อยละ 52 ในปี 2550 เหลือร้อยละ 37 ในปี 2557 นอกจากนี้ร้อยละของผู้สูงอายุที่ยังทำงานเพิ่มสูงขึ้น โดยประมาณร้อยละ 65-70 ของผู้สูงอายุชายยังต้องทำงานต่อเนื่องเพราะเป็นรายได้หลักของครอบครัว ประมาณร้อยละ 60 ของผู้สูงอายุหญิงที่ต้องทำงานต่อเนื่องเพราะเป็นรายได้หลักของครอบครัว ส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุที่ยังทำงานเป็นผู้ที่ไม่มีการศึกษาหรือมีการศึกษาค่ำกว่าประถม ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาสูงที่ยังคงทำงานอยู่นั้นมีอยู่ไม่มากนัก ด้านสถานการณ์ด้านสุขภาพนั้น โรคที่มักพบในผู้สูงอายุ ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง เบาหวาน ข้ออักเสบ/ข้อเสื่อม โรคถุงลมโป่งพอง/หลอดลมปอดอุดกั้นเรื้อรัง หลอดเลือดหัวใจตีบ กล้ามเนื้อหัวใจตายและอัมพาต โดยร้อยละของผู้สูงอายุที่รายงานว่า มีโรคประจำตัวหรือโรคเรื้อรัง ในปีพ.ศ. 2558 จำแนกตามเพศ พบผู้สูงอายุเพศชายร้อยละ 50 มีโรคประจำตัวหรือโรคเรื้อรัง และผู้สูงอายุเพศหญิงร้อยละ 61 มีโรคประจำตัวหรือโรคเรื้อรัง (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2560)

การสูงวัยของประชากรจึงเป็นปรากฏการณ์ที่มีผลกระทบอย่างมาก ทั้งต่อคุณภาพชีวิตของประชากร ทั้งทางด้านสังคม และเศรษฐกิจในทุกระดับของประเทศ ทั้งในระดับเศรษฐกิจมหภาคไม่ว่าจะเป็นผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) รายได้ต่อหัวของประชากร การออม และการลงทุน งบประมาณของรัฐบาล การจ้างงานและผลิตภาพของแรงงาน และในระดับเศรษฐกิจจุลภาค ได้แก่ ผลต่อตลาดผลิตภัณฑ์และบริการด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการเงินและด้านสุขภาพ ภาครัฐจึงจำเป็นต้องเตรียมรับมือกับสถานการณ์ประชากรสูงวัยอย่างรวดเร็วนี้ โดยการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพราะประเทศที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุสูงขึ้นย่อมหมายถึงการแบกรับภาระของทั้งรัฐบาล ชุมชน และครอบครัว ที่จะต้องมาดูแลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพของผู้สูงอายุเหล่านี้ ดังนั้น ภาครัฐบาลมีนโยบายกระตุ้นการใช้จ่ายของประชาชน ได้แก่ การเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐสวัสดิการเงินโอนต่างๆ อย่างเหมาะสม ก็จะก่อให้เกิดการจ้างงานและประชาชนมีรายได้มาใช้จ่ายในการบริโภค ทำให้ระดับการบริโภคภายในประเทศสูงขึ้น ส่งผลให้ภาคการผลิตทำการผลิตสินค้าและบริการ

ภายในประเทศมากขึ้น ประชาชนมีรายได้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจสูงขึ้น อันจะส่งผลดีในระยะยาวแก่เศรษฐกิจในประเทศ

ในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุนั้น การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ถือเป็นค่าใช้จ่ายภาครัฐที่รัฐบาลในทุกยุคได้ให้ความสำคัญ โดยในยุคแรก ๆ เห็นได้จากการจัดตั้งสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ.2496 โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้การอุปการะแก่ผู้สูงอายุที่ไร้ญาติและขาดที่พึ่ง นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุ โครงการกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน มีการกำหนดแผนในทุกระดับที่เกี่ยวกับเรื่องการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุมากขึ้นเป็นลำดับ โดยในปีพ.ศ.2536 รัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน(เบี้ยยังชีพ) เพื่อให้มีเงินช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนเดือนละ 200 บาทต่อมาในปี 2546 ได้มีการตราพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ขึ้น ซึ่งเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ โดยที่มาตรา 54 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุ ให้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนต่อสิทธิและประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ โดยมีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ เป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้สูงอายุ โดยมีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นการบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง และการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ต่อมาในปี 2548 ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้มีการถ่ายโอนภารกิจด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เพื่อให้กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการ ภารกิจเรื่องนี้จึงถูกถ่ายโอนไปยังกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และมีการออกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 ในระเบียบฉบับนี้ ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิจะได้รับเงินสงเคราะห์ คือ นอกจากจะเป็นผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ หรือถูกทอดทิ้ง หรือขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู หรือไม่สามารประกอบอาชีพเลี้ยง

ตนเองได้แล้ว ในกรณีผู้สูงอายุ มีคุณสมบัติเบื้องต้นเหมือนกัน ให้ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนกว่า หรือ ผู้ที่มีปัญหาซ้ำซ้อน หรือผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดารยากต่อการเข้าถึงบริการของรัฐเป็นผู้ ได้รับการพิจารณาก่อน ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้เปลี่ยนจากคำว่า “เงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ” เป็น “เงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ” โดยได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงิน เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2552 ประเด็นสำคัญของระเบียบฉบับนี้คือ คุณสมบัติของผู้มีสิทธิจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพ ได้เปลี่ยนจาก ผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ หรือถูกทอดทิ้ง หรือขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู หรือไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ เป็น ผู้สูงอายุ ซึ่งได้ลงทะเบียน และยื่นคำขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยไม่เป็นผู้ได้สวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ได้แก่ผู้รับบำนาญ เบี้ยหวัด เงินเดือน ค่าตอบแทน รายได้ประจำ ที่รัฐจัดให้เป็นประจำ โดยมีการกำหนดให้จ่ายเบี้ย ผู้สูงอายุในอัตราเดือนละห้าร้อยบาท หรือตามมติคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2554 โดยให้มีผลตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2554 ในห้องปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในอัตราแบบขั้นบันได เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมี หลักประกันรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน โดยการปรับปรุงระบบเบี้ยยังชีพให้เหมาะสมกับค่าครองชีพ และภาวะเงินเฟ้อที่สูงขึ้น

ตารางที่ 1.3 อัตราเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบขั้นบันได

ช่วงอายุ	อัตราเบี้ยยังชีพที่ได้รับ
อายุ 60-69 ปี	600 บาท ต่อเดือน
อายุ 70-79 ปี	700 บาท ต่อเดือน
อายุ 80-89 ปี	800 บาท ต่อเดือน
อายุ 90 ปีขึ้นไป	1,000 บาท ต่อเดือน

ที่มา : ส่วนส่งเสริมการจัดการด้านสาธารณสุขและสวัสดิการสังคม กรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น หนังสือที่ มท 0891.3/ว2429 ลว.6 ธ.ค. 2554

การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ในช่วงแรกดำเนินการ ภายใต้การจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ตามโครงการสร้างหลักประกันรายได้แก่ผู้ สูงอายุของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นดำเนินการในลักษณะของเงินอุดหนุนเฉพาะกิจทุก ราย โดยไม่ต้องเบิกจ่ายจากข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้หากองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ได้รับงบประมาณ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาขี้มเงินสะสม มาใช้จ่ายไปพลางก่อน แต่ในปัจจุบันรัฐได้ปรับเปลี่ยนเป็นการใช้เงินอุดหนุนทั่วไปจัดสรรให้แก่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยในปี 2561 มีผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพกว่า 8 ล้านคน รัฐต้องจ่ายเบี้ยยังชีพสูงถึง 60,447 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 27.88 ของเงินอุดหนุนทั้งหมดซึ่งรัฐจัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 1.4

ตารางที่ 1.4 แสดงจำนวนเงินอุดหนุนทั่วไปที่จัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปีงบประมาณ 2561

ประเภทเงินอุดหนุน	จำนวนเงิน	อัตราร้อยละ
1.สำหรับดำเนินการตามอำนาจหน้าที่และภารกิจถ่ายโอน	50,945,518,500	23.49
2.สำหรับสนับสนุนการถ่ายโอนบุคลากร	723,588,600	0.33
3.สำหรับสนับสนุนอาหารเสริมนม	10,604,028,300	4.89
4.สำหรับสนับสนุนอาหารกลางวัน	22,979,555,600	10.60
5.สำหรับการจัดการศึกษาภาคบังคับ (เงินเดือนครูและค่าจ้างประจำ)	16,365,241,000	7.55
6.สำหรับการจัดการศึกษาภาคบังคับ (การศึกษาของบุตร)	121,600,000	0.06
7.สำหรับการจัดการศึกษาภาคบังคับ(ค่าเช่าบ้าน)	170,161,000	0.08
8.สำหรับการจัดการศึกษาภาคบังคับ(ค่าบำเหน็จ บำนาญ)	2,897,653,900	1.34
9.สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษา	3,076,484,700	1.42
10.สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	12,097,871,200	5.58
11. สำหรับส่งเสริมศักยภาพการจัดการศึกษาท้องถิ่น	1,008,405,800	0.47
12. สำหรับส่งเสริมศักยภาพการจัดการศึกษาท้องถิ่น (ค่าปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน)	131,984,500	0.06
13.สำหรับสนับสนุนการจัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส	26,650,000	0.01
14.ค่าใช้จ่ายเพื่อการรักษาพยาบาลของข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น และลูกจ้าง	6,991,805,000	3.22
15.สำหรับสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการให้บริการด้านสาธารณสุขของสถานอนามัยที่ถ่ายโอนให้แก่อปท.	43,000,000	0.02
16.สนับสนุนการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.)	7,486,048,800	3.45
17.ค่าใช้จ่ายสำหรับสนับสนุนการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	60,447,788,400	27.88

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเภทเงินอุดหนุน	จำนวนเงิน	อัตราร้อยละ
18.สำหรับสนับสนุนการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพคนพิการ	14,644,876,800	6.75
19.สำหรับสนับสนุนการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้ป่วยเอดส์	531,858,000	0.25
20.สำหรับสนับสนุนการบริหารสนามกีฬา	122,711,800	0.06
21.สำหรับสนับสนุนศูนย์บริการทางสังคม	1,850,000	0.00
22. สำหรับสนับสนุนสถานสงเคราะห์คนชรา	81,128,600	0.04
23.สำหรับค่าตอบแทนพิเศษรายเดือนให้แก่เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานของ อปท. ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	362,940,000	0.17
24.สำหรับชดเชยรายได้ที่ลดลงจากเหตุการณ์ความไม่ สงบในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้	1,042,588,800	0.48
25.สำหรับสนับสนุนการจัดการศึกษาของอปท. ในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้	115,512,700	0.05
26.สำหรับงานสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า	1,083,910,000	0.50
27.สำหรับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการ ดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	251,264,000	0.12
28.เงินอุดหนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของอปท. ในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้	58,660,000	0.03
29.สำหรับการดำเนินงานตามแนวทางโครงการ พระราชดำริด้านสาธารณสุข	1,869,000,000	0.86
30.สำหรับสำรวจข้อมูลจำนวนสัตว์และขึ้นทะเบียนสัตว์ ตามโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษ สุนัขบ้า	60,000,000	0.03
31.เพื่อขับเคลื่อน โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า	311,000,000	0.14
32.สำหรับการพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา อิเล็กทรอนิกส์ของอปท. เพื่อเข้าสู่ประเทศไทย 4.0	180,900,000	0.08
รวมทั้งสิ้น	216,835,586,000	100.00

ที่มา : กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม

หนังสือที่ นฐ 0023.3/ว21342 ลว.6 พ.ย. 2560

จากเงินอุดหนุนที่มีจำนวนถึงร้อยละ 27.88 ที่รัฐจัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้นำไปแจกจ่ายเป็นเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 8 ล้านคน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80 ของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปทั่วประเทศจำนวน 10 ล้านคน ซึ่งเงินอุดหนุนถึงแม้ว่าจะเป็นจำนวนที่ไม่มากนัก แต่เบี้ยยังชีพคนชราถือเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ในด้านของการใช้จ่ายเพื่อคนชราที่ยากจน รัฐเก็บภาษีจากคนทำงานที่มีรายได้แล้วนำมาใช้จ่ายในโครงการที่ถือเป็นการบรรเทาปัญหาความยากจนและทุกข์ยากของประชาชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ยากจนสามารถใช้เงินจำนวนนี้เพื่อประทังชีพ บรรเทาภาวะความยากจนได้ไม่มากนักน้อย (วโรทัย โกศลพิศิษฐ์กุล, 2550, <http://www2.fpo.go.th/S-I/Source/Article/Article58.htm>) มีผลการศึกษาของ World Bank ที่น่าสนใจคือ สามารถช่วยในเรื่องภาวะโภชนาการในวัยสูงอายุ ทำให้คนชราที่ได้รับเบี้ยยังชีพสามารถมีอาหารการกินที่ดีขึ้นกว่ากรณีไม่ได้รับเบี้ยฯ และสำหรับครอบครัวที่มีคนชราอยู่ด้วยและได้รับเบี้ยฯ นี้ก็จะมีแนวโน้มความยากจนลดลง นั่นคือไม่ได้มีผลเฉพาะแต่ตัวคนชราแต่ส่งผลถึงคนที่ดูแลคือลูกหลานก็สามารถนำเงินส่วนที่ไม่ต้องจ่ายให้คนชราไปใช้ในทางที่เป็นประโยชน์อื่นต่อไปได้ เช่น ด้านการศึกษา หรือค่าใช้จ่ายในการหางาน หรือหากจะกล่าวอีกด้านหนึ่ง เบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุส่งผลให้มีการบริโภคเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชากรโดยรวมนั่นเอง

สำหรับการศึกษานี้ ให้ความสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เนื่องจากจังหวัดนครปฐมนั้น ถือเป็นศูนย์กลางทางการค้าของภูมิภาคตะวันตกและเป็นชุมทางการขนส่ง การขนถ่ายสินค้าโดยทางรถไฟ รถยนต์ และการขนส่งสินค้าเกษตรทางน้ำเพื่อเข้าสู่ตลาดกรุงเทพมหานครมาช้านาน อีกทั้งมีความได้เปรียบทางด้านที่ตั้ง เนื่องจากอยู่ห่างกรุงเทพฯ เพียง 56 กิโลเมตร โดยจังหวัดนครปฐมมีขนาดผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคนใหญ่เป็นอันดับ 10 ของประเทศและเป็นอันดับ 5 ของภาค(สำนักงานสถิติแห่งชาติ: ออนไลน์) ซึ่งในปี 2560 มีประชากรทั้งสิ้น 911,492 คน 388,284 ครัวเรือน โดยอำเภอสามพรานมีจำนวนประชากรจำนวน 208,836 คน มากเป็นอันดับสองรองลงมาจากอำเภอเมืองนครปฐม ในจำนวนนี้มีประชากรจำนวน 30,303 คนอยู่ในตำบลไร่จิงโดยในจำนวนนี้มีผู้สูงอายุอายุหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปถึง 3,501คน (งานทะเบียนราษฎร: เทศบาลเมืองไร่จิง) คิดเป็นร้อยละ 11.55 ของประชากรทั้งหมดในตำบลไร่จิง นั้นแสดงถึงการเข้าสู่สังคมสูงอายุ (Aged society) ของประชากร และจากข้อมูลจำนวนประชากรที่มีอายุระหว่าง 50-60 ปี อาจจะทำให้อีก 10 ปีข้างหน้า แนวโน้มจำนวนประชากรผู้สูงอายุในปี พ.ศ. 2570 ของตำบลไร่จิงอาจสูงถึงเกือบ 7,600 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 25 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งสถานการณ์นี้ถือเป็นสถานการณ์ที่กล่าวได้ว่าสังคมได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Complete-aged society) โดยที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาถึงพฤติกรรมการบริโภคของผู้สูงอายุอย่างกว้างขวางมากนัก ทั้งที่พฤติกรรมผู้บริโภคมี

ความสำคัญเนื่องจาก พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการผสมผสานจิตวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา สังคม และเศรษฐศาสตร์ เพื่อพยายามทำความเข้าใจกระบวนการการตัดสินใจของผู้ซื้อ ทั้งปัจเจกบุคคลและกลุ่มบุคคล พฤติกรรมผู้บริโภคศึกษาลักษณะเฉพาะของผู้บริโภคปัจเจกชน อาทิ ลักษณะทางประชากรศาสตร์และตัวแปรเชิงพฤติกรรม เพื่อพยายามทำความเข้าใจความต้องการของประชาชน พฤติกรรมผู้บริโภคโดยทั่วไปก็ยังพยายามประเมินสิ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้บริโภคโดยกลุ่มบุคคล เช่น ครอบครัว มิตรสหาย กลุ่มอ้างอิง และสังคมแวดล้อมด้วย สำหรับในทางด้านธุรกิจนั้น การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคจะทำให้สามารถสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภคและความสามารถในการค้นหาทางแก้ไข พฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในสังคมได้ถูกต้องและสอดคล้องกับความสามารถในการตอบสนองของธุรกิจมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญจะช่วยให้การพัฒนาตลาดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ค่าใช้จ่ายการบริโภค ยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของรายได้ประชาชาติ เนื่องจากมีสัดส่วนที่สูง เพราะทุกคนหรือครัวเรือนเมื่อมีรายได้จากการประกอบกรหรือรายได้อื่นๆแล้ว ย่อมนำรายได้ส่วนหนึ่งไปใช้เพื่อการบริโภค และส่วนที่เหลือเก็บไว้ออมหรืออาจจะไปใช้เพื่อการลงทุนส่วนหนึ่งนั่นเอง ด้วยการบริโภคมีสัดส่วนที่สูงในรายได้ประชาชาติการเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายในการบริโภคย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้และผลผลิตของประเทศ

ทั้งนี้ ผู้สูงอายุซึ่งในอนาคตจะเป็นกลุ่มบุคคลกลุ่มใหญ่ในสังคม จึงเป็นประเด็นการศึกษาที่น่าสนใจ โดยการศึกษาว่าผู้สูงอายุมีลักษณะทางประชากรศาสตร์อย่างไรบ้าง มีรายได้ ค่าใช้จ่ายภาระหนี้สินเป็นอย่างไร และความต้องการความช่วยเหลือสวัสดิการด้านใดบ้าง ซึ่งข้อมูลต่างๆเหล่านี้ จะสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ถึง ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคหรือความโน้มเอียงส่วนเพิ่มในการบริโภค (Marginal Propensity to Consume : MPC) นั่นคือ อัตราส่วนของการเปลี่ยนแปลงรายจ่ายในการบริโภคต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ ซึ่งจากข้อมูลสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุปี 2558 พบว่าหนึ่งในสามมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน มีแหล่งรายได้หลักมาจากบุตรแต่ลดลงอย่างมาก ส่วนรายได้จากการทำงานมีแนวโน้มสูงขึ้น (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2560, น.34) จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่า เมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป ผู้สูงอายุนำรายได้ไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปใช้ในการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆสำหรับผู้สูงอายุ โดยเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาผู้สูงอายุ คือ การทำให้ผู้สูงอายุเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดี มีความรู้ ความสามารถและโอกาสในการทำงานต่างๆ รวมทั้งมีเงินสำหรับการใช้จ่ายใช้สอยเพื่อสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องข้อมูลประชากรผู้สูงอายุที่เป็นปัจจุบันในพื้นที่ตำบลไร้งจึงถือเป็นอีกตำบลหนึ่งในจังหวัดนครปฐม เพื่อสำหรับให้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถที่จะนำไปใช้ในการติดตามประเมินผล แนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับสังคมที่รองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากภาวะประชากรสูงอายุ จึงได้ดำเนินการจัดทำการศึกษาขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมการบริโภคสำรวจความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆ วิเคราะห์ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย และเปรียบเทียบการบริโภคเฉลี่ยของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง กับเส้นความยากจนของจังหวัดนครปฐม เพื่อหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องทางด้านต่างๆ ต้องเตรียมรับมือกับปัญหาและหาแนวทางรับมือกับปัญหาสังคมผู้สูงอายุที่กำลังจะมาถึงเพื่อการพัฒนาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจแบบยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง
- 2.3 เพื่อเปรียบเทียบการบริโภคเฉลี่ยของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง กับเส้นความยากจนของจังหวัดนครปฐม ปี 2560
- 2.4 เพื่อสำรวจความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง

3. สมมติฐานการศึกษา

- 3.1 พฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับสถานภาพทั่วไปของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพ อาชีพ แหล่งที่มาของรายได้ ระดับการศึกษา ขนาดครอบครัว รายได้ ค่าใช้จ่าย และภาระหนี้สิน
- 3.2 ผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่มีปริมาณการบริโภคที่แตกต่างกันมีความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆแตกต่างกัน
- 3.3 รายจ่ายเพื่อการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับรายได้รวมของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

4. ขอบเขตของการศึกษา

4.1 ขอบเขตทางด้านประชากร สำหรับการศึกษานี้ คือ ผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองไผ่ฉาง จังหวัดนครปฐม จำนวน 2,988 คน

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษานี้ ผู้วิจัยจำกัดประเด็นการศึกษาประกอบด้วย พฤติกรรมการบริโภค สำนวณความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ วิเคราะห์ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย และเปรียบเทียบการบริโภคเฉลี่ยของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไผ่ฉาง กับเส้นความยากจนของจังหวัดนครปฐม ปี 2560

4.3 ขอบเขตด้านเวลา การศึกษานี้จะใช้ข้อมูลที่เก็บได้ในช่วงระหว่างกันยายน ถึง พฤศจิกายน 2560

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 พฤติกรรมการบริโภค หมายถึง การแสดงออกโดยส่วนตัวของแต่ละบุคคลในการใช้จ่ายเพื่อบริโภคสินค้าและบริการด้านต่างๆ โดยวัดออกมาในรูปของปริมาณค่าใช้จ่าย ในด้านต่างๆ เช่น ค่าใช้จ่ายด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ค่าเดินทาง ค่าสาธารณูปโภค และค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

5.2 ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย

5.3 เงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หมายถึง เงินงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเงิน โดยจ่ายเป็นเบี้ยยังชีพ

5.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเขตการปกครองพิเศษเมืองพัทยา

5.5 ผู้มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพ หมายถึง ผู้สูงอายุซึ่งได้รับการอนุมัติรายชื่อจากผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ

5.6 สวัสดิการสังคม หมายถึง งานที่มุ่งช่วยเหลือประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งในยามปกติและในยามที่ประสบปัญหา การให้ความช่วยเหลือมีหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นเงิน สิ่งของ การดูแลและการให้บริการ (Cashes, Kinds, Care and Services) โดยมีองค์ประกอบของกิจกรรมด้านการศึกษา การสาธารณสุข ที่อยู่อาศัย การประกันรายได้ การจ้างงาน และบริการสังคม

5.7 ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย หมายถึง ค่าที่แสดงให้เห็นว่าเมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย ปริมาณการบริโภคจะเปลี่ยนแปลงไปเท่าไร

5.8 เส้นความยากจน หมายถึง ตัวชี้วัดสถานภาพทางเศรษฐกิจ และเป็นมาตรฐานการครองชีพขั้นต่ำที่เป็นจำนวนเงิน ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายของปัจเจกบุคคล เพื่อให้ได้มาซึ่งอาหารและสิ่งจำเป็นที่ไม่ใช่อาหารในขั้นพื้นฐานที่ทำให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ ถ้าบุคคลใดมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ก็พิจารณาได้ว่าบุคคลนั้นเป็นคนจน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการบริโภค ว่ามีค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆ เช่น ค่าใช้จ่ายด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ค่าเดินทาง ค่าสาธารณูปโภค และค่ารักษาพยาบาล ต่อเดือนเป็นจำนวนเท่าใด และความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในเรื่องของการวางแผนการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับความต้องการอย่างเหมาะสม

6.2 ทราบถึงความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง ว่าเมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย ปริมาณการบริโภคของผู้สูงอายุจะเปลี่ยนแปลงไปเท่าไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการคำนวณเพื่อคาดการณ์ถึงผลทางเศรษฐกิจเมื่อเปลี่ยนแปลงอัตราเบี้ยยังชีพซึ่งถือเป็นรายได้ของผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพื่อให้เบี้ยยังชีพที่อุดหนุนจากรัฐบาลเกิดประโยชน์ต่อประชาชน และเป็นเงินหมุนเวียนทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

6.3 การเปรียบเทียบการบริโภคเฉลี่ยของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร่จิงกับเส้นความยากจนของจังหวัดนครปฐม ปี 2560 จะเป็นประโยชน์สำหรับใช้ศึกษาถึงความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมสุขภาพความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง ตลอดจนการศึกษาในประเด็นอื่นที่ลึกซึ้งมากขึ้นต่อไป เช่น หากผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสูงกว่าเส้นความยากจน นั่นแสดงว่า ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ คุณภาพชีวิตที่ดี เนื่องจากเส้นความยากจนนี้คำนวณขึ้นมาเป็นตัวเงินที่สะท้อนต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายของบุคคลในการได้มาซึ่งอาหารและสินค้าอุปโภคที่จำเป็นพื้นฐานขั้นต่ำของการดำรงชีพ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวិชาญพฤติกรรมกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองไร่ขิง จังหวัดนครปฐม ในครั้งนี้ ได้มีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภค

1.1 ความหมายของพฤติกรรมกรรมการบริโภค

1.2 ทฤษฎีการบริโภคของเคนส์

1.3 ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้ถาวรของ Friedman (Permanent Income Theory of Consumption)

1.4 ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Theory of Consumption)

1.5 ทฤษฎีวงจรของการบริโภคและการออม

1.6 ทฤษฎีเกี่ยวกับรายได้

1.7 ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ภาครัฐและนโยบายสาธารณะ

1.8 แนวคิดอื่นๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดการบริโภค

2. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภค

1.1 ความหมายของพฤติกรรมกรรมการบริโภค

ความหมายของพฤติกรรม (Behavior) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2541) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมมนุษย์ คือ มนุษย์มีพฤติกรรมทางจิต หรือพฤติกรรมภายในควบคุมกับพฤติกรรมภายนอก มนุษย์มีความรู้สึกในการสัมผัส มีการรับรู้ มีการเรียนรู้ มีการจำ มีการคิด มีการตัดสินใจ รวมทั้งเกิดอารมณ์ต่อสิ่งต่างๆ ที่อยู่ภายนอกในการประกอบกิจกรรมในชีวิตประจำวัน พฤติกรรมทางจิตเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมที่เป็นพฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมทางจิตของมนุษย์อาจเกี่ยวข้องกับ

โดยตรงกับมนุษย์ด้วยกัน แต่ด้วยเหตุว่า สังคมมนุษย์ย่อมต้องเกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้วยเหตุนี้พฤติกรรมทางจิตจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมกายภาพด้วยไม่มากนักน้อยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ไม่ว่ามนุษย์จะทำอะไรย่อมมีการรับข่าวสาร การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม มีการพยายามทำความเข้าใจความหมาย เกิดการเรียนรู้และสะสมไว้ในจิต ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากระบวนการทางจิตต่อไป ส่วนกันยา สุวรรณแสง (2542) ให้ความหมายว่า พฤติกรรม คือ กริยา อาการ บทบาท ลีลา การประพฤติ การปฏิบัติ การกระทำ ที่แสดงออกให้ปรากฏสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่งของประสาทสัมผัส ทั้ง 5 หรือสามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือ

ชูดา จิตพิทักษ์ (2545:3) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลนั้นไม่รวมเฉพาะสิ่งที่ปรากฏออกมาภายนอกเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสิ่งที่อยู่ภายในใจของบุคคล ซึ่งคนภายนอกไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง เช่น คุณค่า (Value) ที่เขายึดถือเป็นหลักในการประเมินสิ่งต่างๆ ทักษะคติ หรือ เจตคติ (Attitude) ที่เขามีต่อสิ่งต่างๆ ความคิดเห็น (Opinion) ความเชื่อ (Belief) รสนิยม (Taste) และสภาพจิตใจ ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้เป็นเหตุกำหนดพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคล และอดิ ไทยานันท์ (2552: 87) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer behavior) หมายถึง การตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่อให้ได้รับความพอใจสูงสุดจากงบประมาณที่มีอยู่จำกัด (อดิ ไทยานันท์: 2552, 87)

จากความหมายของพฤติกรรมข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของบุคคล ทั้งที่สามารถสังเกตเห็นได้และไม่สามารถสังเกตเห็นได้ แต่สามารถใช้เครื่องมือวัดได้ โดยเป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนตน ส่วนความหมายของการบริโภค คือ การใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการทั้งในรูปของการบริโภคและอุปโภค ซึ่งการบริโภคหมายถึงการใช้ประโยชน์จากสินค้าโดยการนำเข้าสู่ร่างกาย ส่วน อุปโภคจะหมายถึง การใช้ประโยชน์จากสินค้านั้นโดยไม่ต้องผ่านเข้าสู่ร่างกาย ทั้งนี้ พฤติกรรมการบริโภค หมายถึง การตัดสินใจเลือกสินค้าและบริการ ภายใต้งบประมาณที่มีเพื่อความพึงพอใจสูงสุด อย่างไรก็ตาม ผู้บริโภคต้องเผชิญกับการที่มีทรัพยากรจำกัดและต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการบริโภคสินค้าสิ่งๆ ที่ผู้บริโภคได้รับคือความพอใจในสินค้านั้นๆ เรียกว่า เศรษฐศาสตร์ว่า “อรรถประโยชน์” ซึ่งหมายถึงความสามารถในการบำบัดความต้องการที่มีอยู่ในตัวสินค้า เราเรียกอรรถประโยชน์ที่ผู้บริโภคได้รับจากบริโภคสินค้าจำนวนต่างๆ กันว่า อรรถประโยชน์รวม เมื่อผู้บริโภคสินค้าเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่ละหน่วยสินค้าเพิ่มขึ้นย่อมมีอรรถประโยชน์ที่แตกต่างกัน เราเรียกอรรถประโยชน์ที่เกิดจากแต่ละหน่วยของสินค้าที่บริโภคขึ้นว่า อรรถประโยชน์หน่วยสุดท้าย อรรถประโยชน์หน่วยสุดท้ายคือค่าที่บอกให้รู้ว่าเมื่อปริมาณการ

บริโกลสินค้าเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย อรรถประโยชน์รวมจะเปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อยเพียงใด ในการบริโกลสินค้า

สำหรับปัจจัยที่กำหนดความยืดหยุ่นของความต้องการของผู้บริโกลหรือการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ของผู้บริโกลนั้น (ชยันต์ ตันติวิศาการ, 2553: 1-8-1-11) สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้เมื่อปัจจัยกำหนดอุปสงค์เปลี่ยนแปลงไป อันได้แก่

1. ราคาสินค้าหรือบริการ ถือเป็นปัจจัยสำคัญสูงสุด ซึ่งการเพิ่มขึ้นของราคา ส่งผลโดยตรงต่อปริมาณความต้องการบริโกลเพิ่มหรือลดตามกฎของอุปสงค์
2. รายได้ (income) เมื่อรายได้ของผู้บริโกลเพิ่มขึ้น ผู้บริโกลก็มักจะเพิ่มอุปสงค์ต่อสินค้าส่วนใหญ่ที่บริโกลอยู่
3. ราคาสินค้าที่เกี่ยวข้อง (price of related products) เมื่อราคาของสินค้าที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น อุปสงค์ของสินค้าที่เรากำลังพิจารณาอาจมีการตอบสนองได้สองแบบคือ มีอุปสงค์เพิ่มขึ้นเมื่อสินค้าที่เกี่ยวข้องนั้นเป็น สินค้าทดแทนกัน(substitutes) หรือมีอุปสงค์ลดลงเมื่อสินค้าที่เกี่ยวข้องเป็น สินค้าประกอบกัน(complements)
4. รสนิยมและความชอบ (taste and preferences) ผู้บริโกลมีรสนิยมความชอบที่กำหนดโดยเชื้อชาติและพันทางวัฒนธรรมแต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งอาจเกิดจากอิทธิพลของการโฆษณา การศึกษาและการเรียนรู้ใหม่ๆ
5. การคาดคะเน (expectation) พฤติกรรมการบริโกลในสินค้าและบริการนั้น นอกจากจะขึ้นกับราคาในปัจจุบันแล้ว ยังอาจขึ้นกับราคาที่เราคาดคะเนว่าจะเกิดในอนาคตด้วย
6. ฤดูกาล (season) อุปสงค์ของสินค้าและบริการนั้นมักปรับเปลี่ยนขึ้นลงตามฤดูกาลด้วย
7. มาตรการของรัฐ (government measures) ซึ่งมาตรการหรือนโยบายของรัฐที่มีผลต่ออุปสงค์นั้นมีได้หลายรูปแบบ ตั้งแต่การห้ามบริโกล การจำกัดปริมาณ การกำหนดราคา ไปจนถึงการจัดเก็บภาษีหรือการให้เงินอุดหนุนเพื่อเพิ่มการบริโกลในประเทศ

1.2 ทฤษฎีการบริโกลของเคนส์

เคนส์เชื่อว่า รายได้ที่จับจ่ายใช้สอยได้ เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดรายจ่ายในการบริโกล นั่นคือ เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น บุคคลมีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายเพิ่มขึ้น แต่เพิ่มขึ้นน้อยกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้ ซึ่งเคนส์ไม่ปฏิเสธว่าตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือจากรายได้มีผลกระทบต่อการบริโกลเหมือนกัน กฎว่าด้วยการบริโกลของเคนส์ เคนส์ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริโกลและรายได้ โดยสรุปคือ

- (1) การบริโภคที่แท้จริง แปรผันตามรายได้ที่ใช้จ่ายได้จริง (Real Disposable Income) คือ ถ้าหากรายได้ที่ใช้จ่ายได้เพิ่มขึ้น การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนก็เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน
- (2) การบริโภคของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น ไม่เกินกว่ารายได้ที่ใช้จ่ายได้ของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น คือ ถ้าหากครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น 100 บาท ครัวเรือนจะบริโภคเพิ่มขึ้นไม่เกิน 100 บาท
- (3) สัดส่วนค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่อรายได้ที่แท้จริงจะลดลง เมื่อรายได้พึงใช้จ่ายได้เพิ่มมากขึ้น คือ ครัวเรือนที่มีระดับรายได้สูงจะมีสัดส่วนการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่อรายได้ ต่ำกว่าครัวเรือนที่มีระดับรายได้ต่ำ
- (4) แม้ครัวเรือนไม่มีรายได้ ครัวเรือนก็ยังคงมีการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค

สมการฟังก์ชันการบริโภคของเคนส์เป็นสมการเส้นตรง ซึ่งสามารถแสดงได้ดังนี้

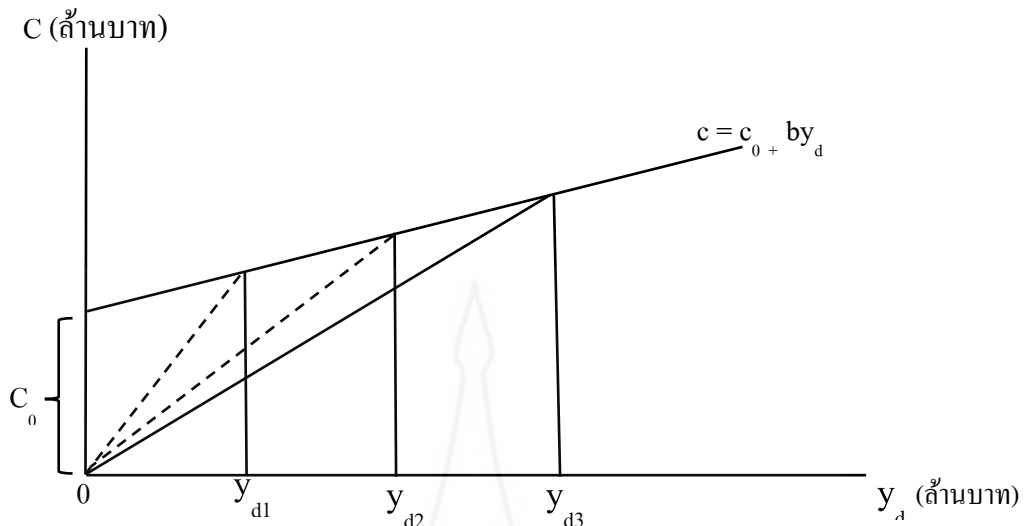
$$C = C_0 + b y_d \quad (\text{โดยที่ } 0 < b < 1, C_0 > 0)$$

โดยที่ C หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการบริโภค

C_0 หมายถึง การบริโภคอิสระ (autonomous consumption) หรือเป็นการบริโภคที่ไม่ขึ้นกับรายได้ (นั่นคือค่าใช้จ่ายในการบริโภคขั้นต่ำสุดที่จำเป็นเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้แม้ว่าไม่มีรายได้เลย)

b หมายถึง ความโน้มเอียงส่วนเพิ่มในการบริโภค (marginal propensity to consume) หรือ MPC

y_d หมายถึง รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ของบุคคลหรือรายได้ที่อยู่ในมือของบุคคล ภายหลังจากหักภาษี (disposable income or income after taxes)

ภาพที่ 2.1 ฟังก์ชันการบริโภคของเคนส์

จากภาพที่ 2.1 แสดงถึงฟังก์ชันการบริโภคของเคนส์ซึ่งมาจากสมการ $C = C_0 + b y_d$ เมื่อระดับรายได้เพิ่มขึ้น ประชาชนหรือครัวเรือนมีแนวโน้มที่จะจ่ายเมื่อคิดเป็นร้อยละของรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ (disposable income) ลดลง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น การบริโภคก็เพิ่มขึ้นด้วย แต่เพิ่มขึ้นน้อยกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้ ค่าความชัน (slope) ของเส้นที่ลากออกจากจุดกำเนิดหรือเส้นประ และไปสัมผัสเส้นการบริโภคนั้น แสดงถึงค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค (Average Propensity to Consume หรือ APC) นั่นเอง ซึ่งแสดงถึงค่า c/y_d ณ จุดสัมผัสต่างๆ นั่นเอง ในขณะที่ค่าความชันของฟังก์ชันการบริโภค คือ ค่าความโน้มเอียงส่วนเพิ่มในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (marginal propensity to consume หรือ MPC) ซึ่งก็คือค่า b จากกราฟข้างต้น แสดงว่าค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายของการบริโภค (MPC) นั้นมีค่าน้อยกว่าค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค (APC) เสมอ หรือ $MPC < APC$ นั่นเอง เคนส์ ได้อธิบายพฤติกรรมของผู้บริโภค ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ข้างต้นโดยเฉพาะในระยะสั้น เนื่องจาก “เมื่อรายได้ลดต่ำลงโดยเปรียบเทียบกับรายได้ที่ผ่านมา ประชาชนจะพยายามรักษาระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ โดยไม่พยายามตัดค่าใช้จ่ายในการบริโภคลงเป็นสัดส่วนกับการลดลงของระดับรายได้ และในทางตรงกันข้าม หากระดับรายได้เพิ่มขึ้น การบริโภคนั้นจะไม่เพิ่มเป็นสัดส่วนเดียวกัน”

ฟังก์ชันการบริโภค (Consumption Function)

$$C = f(Y_d)$$

$$C = a + bY$$

เราใช้คำว่า ฟังก์ชัน (function) เพราะว่าการใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคผันแปรไปตามระดับรายได้หลังจากหักภาษีแล้ว แสดงว่าเมื่อ Y เพิ่ม C เพิ่ม และเมื่อ Y ลด C ลด

โดยที่ $C =$ ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค

$a =$ การใช้จ่ายบริโภคขณะที่รายได้เท่ากับศูนย์ เป็นอัตโนมัติ ซึ่งไม่ขึ้นอยู่กับรายได้

$b =$ ความโน้มเอียงที่จะใช้จ่ายอุปโภค บริโภค เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น 1 หน่วย (marginal propensity to consume หรือ MPC)

$Y =$ รายได้ประชาชาติ (National Income)

คนส์ได้จำแนกฟังก์ชันการบริโภคออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ฟังก์ชันการบริโภคในระยะสั้น และฟังก์ชันการบริโภคในระยะยาว ดังนี้

ฟังก์ชันการบริโภคระยะสั้น (Short run consumption function) หรือเรียกว่า cyclical consumption function ซึ่งมี 2 รูปแบบ คือ ฟังก์ชันเส้นตรง (liner function) และฟังก์ชันที่ไม่เป็นเส้นตรง (non liner function)

สมการการบริโภคระยะสั้นที่เป็นเส้นตรงมีรูปแบบดังนี้

$$C = a + bY_d : 0 < b < 1$$

การหาค่า APC ทำได้โดยการนำเอา Y_d ไปหารตลอด ดังนี้

$$C/Y_d = a/Y_d + bY_d/Y_d = APC$$

การหาค่า MPC ทำได้โดยการนำอัตราการเปลี่ยนแปลงของ C หารด้วยอัตราการเปลี่ยนแปลงของ Y_d ดังนี้

$$\Delta C / \Delta Y_d = b = MPC$$

แสดงว่าค่า APC จะต้องมากกว่าค่า MPC ในทุกระดับรายได้ และเมื่อรายได้เพิ่มสูงขึ้น ค่า APC จะลดลง แต่ในขณะเดียวกัน MPC ซึ่งเป็นค่าความชันจะมีค่าคงที่เพราะฟังก์ชันการบริโภคเป็นเส้นตรงนั่นเอง

สมการการบริโภคระยะสั้นที่ไม่เป็นเส้นตรงมีรูปแบบดังนี้

$$C = a + bY_d - cY_d^2$$

การหาค่า APC ทำได้โดยการนำเอา Y_d ไปหารตลอด ดังนี้

$$C / Y_d = a/Y_d + bY_d/Y_d = APC$$

การหาค่า MPC ทำได้โดยการนำอัตราการเปลี่ยนแปลงของ C หารด้วยอัตราการเปลี่ยนแปลงของ Y_d ดังนี้

$$\Delta C / \Delta Y_d = b = MPC$$

ซึ่งในกรณีนี้ MPC จะไม่คงที่

ฟังก์ชันการบริโภคระยะยาว (Long run consumption function) หรือเรียกว่า Secular consumption function ฟังก์ชันการบริโภคในระยะยาวคือ

$$C = bY_d$$

การหาค่า APC ทำได้โดยการนำเอา Y_d ไปหารตลอด ดังนี้

$$C/Y_d = APC$$

การหาค่า MPC ทำได้โดยการนำอัตราการเปลี่ยนแปลงของ C หารด้วยอัตราการเปลี่ยนแปลงของ Y_d ดังนี้

$$\Delta C / \Delta Y_d = b = MPC$$

แสดงว่าการบริโภคในระยะยาวค่า APC จะเท่ากับ MPC ทุกครั้งรายได้

1.3 ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้ถาวรของ Friedman (Permanent Income Theory of Consumption)

Friedman เชื่อว่าครัวเรือนจะมีพฤติกรรมในการจัดสรรรายได้เพื่อการบริโภคโดยอิงกับรายได้ในระยะยาว (long term income) ที่คาดว่าจะได้รับ พร้อมกันนี้เขาได้กำหนดให้รายได้ประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ รายได้ถาวร (permanent income) และรายได้ชั่วคราว (transitory income) และกำหนดให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคประกอบไปด้วย 2 ส่วนเช่นกัน คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวรและ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคชั่วคราว

Friedman เชื่อว่ารายได้ชั่วคราวซึ่งเป็นรายได้ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดฝันในงวดเวลาใดเวลาหนึ่งอาจจะมีค่าเป็นได้ทั้งบวกหรือลบ แต่ในระยะยาวแล้วรายได้ส่วนนี้จะหักกลบลบกันพอดี ดังนั้นในระยะยาว รายได้ที่เกิดขึ้นจริงในงวดเวลาใดเวลาหนึ่งจึงมีเฉพาะส่วนของรายได้ถาวรเท่านั้น และเหตุผลทำนองเดียวกันนี้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในระยะยาวที่เกิดขึ้นจริงจึงมีเฉพาะส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวรด้วยเช่นกัน ภายใต้ข้อสมมติที่ว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) รายได้ถาวรกับรายได้ชั่วคราว
- 2) ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวรกับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคชั่วคราว
- 3) รายได้ชั่วคราวกับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคชั่วคราว

จะได้ว่า ปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนในระยะยาวจะขึ้นอยู่กับรายได้ถาวร (ควรเป็นรายได้หลังหักภาษีแล้ว) ตามแนวคิดของฟริดแมน รายได้ถาวร หมายถึง มูลค่าปัจจุบันของรายได้เฉลี่ยระยะยาวที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งในระยะยาว รายได้ถาวรในงวดใดเวลาหนึ่งจะเท่ากับรายได้ถาวรในอดีต

1.4 ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Theory of Consumption)

ทฤษฎีนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นโดย James S. Duesenberry ความเชื่อตามแนวคิดของทฤษฎีสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 สมมติฐาน คือ

- 1) Duesenberry เชื่อว่าค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับรายได้สมบูรณ์ตามแนวคิดของ John Maynard Keynes เท่านั้น แต่จากการที่มนุษย์มีพฤติกรรมการเลียนแบบในการบริโภคของสังคม (demonstration effect) จึงทำให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคควรจะขึ้นอยู่กับระดับรายได้เปรียบเทียบกับระดับรายได้โดยเฉลี่ยของคนในสังคมด้วย กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีระดับรายได้เปรียบเทียบกับระดับรายได้โดยเฉลี่ยของคนในสังคม มีแนวโน้มที่ครัวเรือนเหล่านี้จะมีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่อรายได้ค่อนข้างสูง ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมของครัวเรือนจะพยายามรักษาระดับของการบริโภคให้ใกล้เคียงกับระดับรายได้โดยเฉลี่ยของคนในสังคม ส่วนครัวเรือนที่มีระดับรายได้ซึ่งเปรียบเทียบกับสูงกว่าระดับรายได้โดยเฉลี่ยของคนในสังคม มีแนวโน้มที่ครัวเรือนเหล่านี้จะมีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่อรายได้ค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้เพราะครัวเรือนในกลุ่มนี้จะมีระดับของการบริโภคสูงอยู่แล้ว ดังนั้นจึงสามารถที่จะทำการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคโดยจัดสรรเงินจากรายได้เพียงส่วนนี้ก็พอเพียงสำหรับการบริโภคสินค้าและบริการให้ใกล้เคียงกับระดับการบริโภคโดยเฉลี่ยของคนในสังคมได้แล้ว

2) นอกจาก Duesenberry จะเชื่อว่าการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคขึ้นอยู่กับระดับรายได้เปรียบเทียบกับระดับรายได้โดยเฉลี่ยของสังคมแล้ว เขายังเชื่ออีกว่า ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในงวดปัจจุบันยังขึ้นอยู่กับระดับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในงวดเวลาก่อนๆ อีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากครัวเรือนที่มีระดับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและระดับรายได้ อยู่ระดับหนึ่งแล้วจะเป็นการยากที่จะทำให้เขาลดระดับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคให้ต่ำกว่าเดิมเมื่อระดับรายได้เปรียบเทียบกับระดับรายได้ที่เคยได้รับสูงสุด (Previous peak income) แยกลง

1.5 ทฤษฎีวงจรของการบริโภคและการออม

1. สาระของทฤษฎี

ฟังก์ชันการบริโภคตั้งบนสมมติฐานที่ว่า พฤติกรรมการบริโภคในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งขึ้นกับรายได้ในช่วงเวลานั้น แต่ทฤษฎีวงจรชีวิตมีสมมติฐานว่าปัจเจกบุคคลจะวางแผนการบริโภคและการออมในระยะยาว เพื่อจัดสรรการบริโภคของตัวเองในแนวทางที่ดีที่สุดที่จะเป็นไปได้ตลอดช่วงชีวิตของเขา และการออมเกิดจากการที่มีปัจเจกบุคคลไม่บริโภคในปัจจุบัน แต่จะเก็บไว้เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการบริโภคในอนาคต ตามแนวคิดทฤษฎีนี้ โครงสร้างอายุของประชากรเป็นตัวกำหนดที่สำคัญอย่างหนึ่งของพฤติกรรมการบริโภคและการออม

ตามแนวคิดทฤษฎีนี้ ฟังก์ชันการบริโภคจะเป็นดังนี้

$$C = aWR + cYL$$

โดยที่ C คือ การบริโภคในแต่ละช่วงเวลา

WR คือ ความมั่งคั่งที่แท้จริง

a คือ ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายจากความมั่งคั่ง

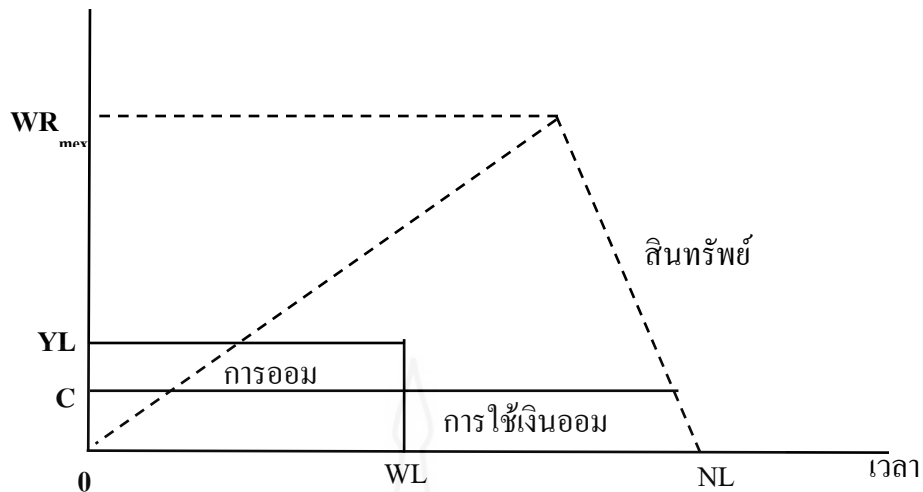
YL คือ รายได้จากค่าจ้างแรงงาน

c คือ ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายจากรายได้ค่าจ้าง

แรงงานของงานที่ทำปัจจุบัน

ต่อไปนี้จะพิจารณาว่า อะไรเป็นตัวกำหนด MPC จากความมั่งคั่ง (a) และจากรายได้ (c) และทำไมความมั่งคั่ง (wealth) จึงมีผลกระทบต่อการใช้บริโภค โดยพิจารณาจากภาพที่ 2.2

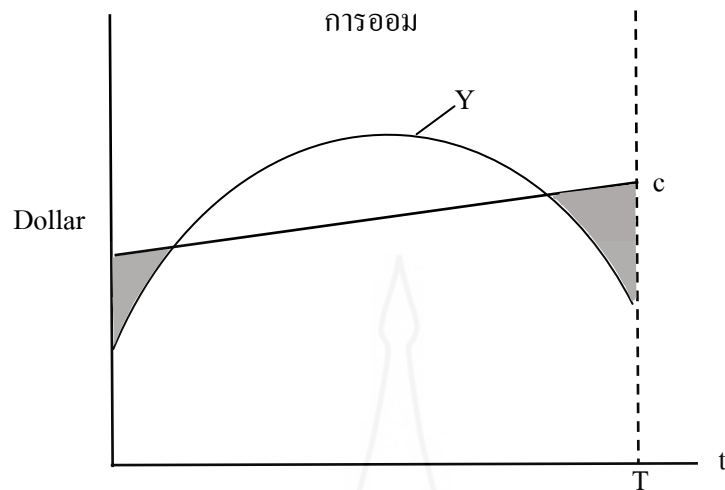
ภาพที่ 2.2 ทฤษฎีวงจรชีวิตของการบริโภคและการออม

จากภาพที่ 2.2 รายได้ การบริโภค การออมตามทฤษฎีวงจรชีวิตของการบริโภค และการออมในช่วงอายุการทำงาน WL บังคับบุคคลจะทำการออมสะสมสินทรัพย์ หลังชีวิตการทำงาน เขาจะใช้จ่ายเงินจากการออมในช่วงเวลา $NL - WL$ ที่เหลือ การบริโภคคงที่ที่ระดับ C สินทรัพย์จะถูกใช้จนหมดเมื่อสิ้นสุดอายุของเขา

ซึ่งมักจะเป็นวัยกลางคน (middle of his life) หลังจากนั้นรายได้จะลดลงเมื่อเข้าสู่ช่วงหลังชีวิตการทำงานหรือเข้าสู่วัยชรา ในขณะที่วัยกลางคนมักจะวางแผนการบริโภคและออมในระยะยาวเพื่อจัดสรรการบริโภคของตนเอง โดยให้ตัวเองมีทางเลือกที่ดีที่สุดที่จะเป็นไปได้ตลอดชีวิตของตน ในขณะที่จะเก็บเงินออมไว้สำหรับเพื่อใช้ในการบริโภคในอนาคตเมื่อเข้าสู่วัยชรา

เกี่ยวกับทฤษฎีวงจรชีวิตของการบริโภคและการออม (พอพันธ์ อูยานนท์, 2553) ตามแนวคิดของฟรังโก โมดิกเลียอานี แห่ง Massachusetts Institute of Technology หรือ MIT ร่วมกับลูกศิษย์คือ อัลเบิร์ต แอนโด และริชาร์ด บรัมเบิร์ก เสนอว่า “บุคคลหนึ่งๆ จะมีกระแสรายได้ค่อนข้างต่ำในระยะเริ่มแรกและบั้นปลายของชีวิตเนื่องจากผลิตภาพของแรงงานอยู่ในระดับต่ำ และจะมีระดับรายได้ที่สูงเมื่ออยู่ในวัยกลางคนเนื่องจากผลิตภาพของแรงงานสูง” โดยบุคคลจะวางแผนการบริโภคและการออมในระยะยาว เพื่อจัดสรรการบริโภคของตนเอง เพื่อให้มีทางเลือกที่ดีที่สุดที่จะเป็นไปได้ตลอดชีวิตของเขา โดยจะเก็บเงินออมไว้สำหรับเพื่อใช้ในการบริโภคในอนาคตเมื่อเข้าสู่วัยชราตนเอง

ภาพที่ 2.3 ทฤษฎีวงจรชีวิตของการบริโภคและการออม

จากภาพที่ 2.3 กำหนดให้บุคคลมีอายุเท่ากับ T (expected life time) ระดับรายได้จะค่อยๆ เพิ่มขึ้นจากช่วงแรกของชีวิต และจะเพิ่มไปเรื่อยๆ โดยอยู่ในระดับสูงเมื่ออยู่ในวัยทำงานซึ่งมักจะเป็นวัยกลางคน (middle of his life) หลังจากนั้นรายได้จะลดลงเมื่อเข้าสู่ช่วงหลังชีวิตการทำงานหรือเข้าสู่วัยชรา ในขณะที่เดียวกันปัจเจกชนจะวางแผนการบริโภคและออมในระยะยาวเพื่อจัดสรรการบริโภคของตัวเอง โดยให้ตัวเองมีทางเลือกที่ดีที่สุดที่จะเป็นไปได้ตลอดชีวิตของตน ในขณะที่จะเก็บเงินออมไว้สำหรับเพื่อใช้ในการบริโภคในอนาคตเมื่อเข้าสู่วัยชรา

นอกจากนี้ จากภาพที่ 2.3 ยังแสดงว่า (1) บุคคลพยายามที่จะรักษาระดับการบริโภคอย่างน้อยคงที่หรือเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ไปจนตลอดชีวิต ดังแสดงโดยเส้นการบริโภค (c) นั่นเอง พื้นฐานของทฤษฎีนี้คือ การบริโภคของบุคคลในแต่ละช่วงเวลานั้นถูกกำหนดหรือจำกัดโดยรายได้ที่เขาได้รับในแต่ละช่วงเวลา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มูลค่าปัจจุบันของการบริโภคของเขาทั้งหมดจะต้องไม่เกินมูลค่าปัจจุบันของรายได้ของเขาทั้งหมด (2) ในระยะแรกของชีวิตบุคคลจะเป็นผู้ยืมสุทธิ (net borrower) เพราะมีการใช้จ่ายมากกว่ารายได้ที่หามาได้ (แสดงโดยจุดที่บ) ส่วนในช่วงที่สองของชีวิตหรือในช่วงของการทำงานซึ่งอยู่ในวัยกลางคนนั้น เขจะมีเงินเก็บออมเนื่องจากหารายได้มากกว่าการใช้จ่าย ส่วนในช่วงบั้นปลายของชีวิตหรือภายหลังชีวิตการทำงานการใช้จ่ายของเขามากกว่ารายได้ที่มีอยู่หรือการออมติดลบนั่นเอง ดังแสดงโดยจุดที่บ

1.6 ทฤษฎีเกี่ยวกับรายได้

1.6.1 ทฤษฎีรายได้สัมบูรณ์ (Absolute Income Hypothesis)

ตามแนวคิดของจอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) ซึ่งได้อธิบายทฤษฎีการบริโภคโดยมีสมมติฐานที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง กล่าวคือ การบริโภคที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดจะมีความสัมพันธ์ที่ไม่ได้สัดส่วนกัน (Non-proportional Relationship) ในลักษณะที่ว่าเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น การบริโภคจะไม่เพิ่มขึ้นในสัดส่วนเท่ากับการเพิ่มขึ้นของรายได้โดยจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง นั่นคือ อัตราการเพิ่มขึ้นของการใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคต่อรายได้ที่เพิ่มขึ้นในหน่วยหลังๆ จะน้อยกว่าอัตราเพิ่มขึ้นในหน่วยแรกๆ เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการอุปโภคบริโภค (Average Propensity to Consume : APC) จะมีค่าลดลงเรื่อยๆ แต่ไม่เท่ากับศูนย์ เป็นผลให้ช่องว่างระหว่างรายได้และการบริโภคเพิ่มขึ้น และช่องว่างดังกล่าวนี้ก็คือการออม ซึ่งหมายถึงรายได้สุทธิส่วนที่เหลือจากการใช้จ่าย จึงสรุปได้ว่า การออมสัมพันธ์กับรายได้สุทธิ เมื่อรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น การออมก็จะเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนของรายได้ (ชวินทร์ ลีณะบรรจง: 2548)

Keynes แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการออมและระดับรายได้สุทธิได้จาก

การออม เกิดจากเงินส่วนที่เหลือจากการบริโภค ดังนั้น $s = y_d - c$

สมการการออม แสดงได้ดังนี้

$$Y_d = C + S$$

$$S = Y_d - C$$

$$S = Y_d - (a + bY_d)$$

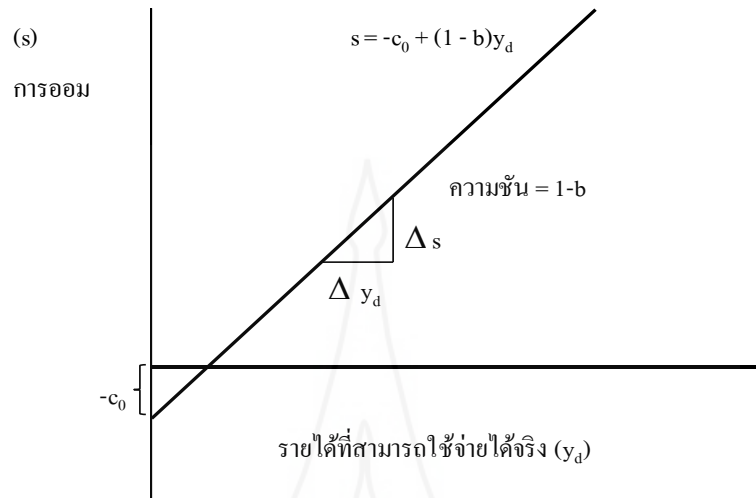
$$S = -a + (1-b)y_d$$

โดยที่ a หมายถึง การออมที่ไม่ขึ้นกับรายได้

$1-b$ หมายถึง ความโน้มเอียงส่วนเพิ่มในการออม

y_d หมายถึง รายได้สุทธิที่มีอยู่ในมือประชาชน

∴ ดังนั้น จากสมการสรุปได้ว่า คนยิ่งมีรายได้มาก จะออมมากขึ้น

ภาพที่ 2.4 ฟังก์ชันการออมของเคนส์

จากภาพที่ 2.4 ฟังก์ชันการออม จะเห็นว่าฟังก์ชันการออมของเคนส์ ก็คือรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริง y_d จะเป็นตัวกำหนดปริมาณเงินออมนั่นเอง โดยที่ b คือค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้าย และ $-a$ คือ ค่าคงที่ในส่วนที่ไม่ผันแปรกับรายได้นั่นเอง

หากรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริงเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้การบริโภคเพิ่มขึ้น 1 หน่วย โดยส่วนที่เหลือของการเพิ่ม $(1-b)$ คือ การเพิ่มของการออมนั่นเอง (การเพิ่มขึ้นของการออมอันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่จับจ่ายใช้สอยได้จริง 1 หน่วย คือ ค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม (Marginal Propensity to Save: MPS) ซึ่งมีค่าเท่ากับ $1-b$ นั่นเอง หรือคือค่าความชันของเส้นการออมนั่งภาพที่ 2.4

1.7 ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ภาครัฐและนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะ เป็นแนวทางการตัดสินใจของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสาธารณะหรือเรื่องของสังคมโดยรวม การกำหนดนโยบายเป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่สำคัญเพื่อเป็นเครื่องนำทางให้มีการปฏิบัติต่าง ๆ เกิดขึ้นตามมา (กุลชน ธนาพงศธร 2548:5-7) ได้จำแนกความหมายของนโยบายสาธารณะโดยสรุปออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1) เป็นกิจกรรมหรือการกระทำ หรือการงดเว้นไม่กระทำของรัฐบาล
- 2) เป็นการตัดสินใจของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ที่สังคมจะกระทำหรือไม่กระทำ และ

3) เป็นแนวทางหรือหนทางการกระทำของรัฐบาล ซึ่งอาจปรากฏในรูปของหลักการ แผนงาน โครงการ

(สุชาติ ตั้งทางธรรม 2558: น.1-6,1-28-1-33) ในแง่สังคม การใช้จ่ายของรัฐบาล มีผลกระทบต่อระดับรายได้การบริโภค การลงทุนของภาคเอกชน ซึ่งรวมทั้งการนำเข้าและการส่งออกด้วย รัฐบาลสามารถใช้นโยบายงบประมาณในการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ และสร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ ซึ่งงบประมาณด้านสวัสดิการและการสงเคราะห์ สำหรับกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาส ถือเป็นแผนงาน/โครงการที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ของประเทศ

หน้าที่ทางเศรษฐกิจของรัฐบาล

1) หน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากร (The Allocation Function) โดยทั่วไปแล้วสินค้าและบริการต่างๆ ที่รัฐจัดหาให้มีได้มีไว้เพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคตามความเต็มใจที่จะจ่าย (willingness to pay) ของแต่ละบุคคลและมีได้จัดสรรให้แก่ผู้บริโภคโดยมีราคาเป็นตัวกำหนดเช่น เอกชน เนื่องจากกลไกตลาดโดยลำพังไม่สามารถจัดหาสินค้าบางอย่างที่เรียกว่าสินค้าสาธารณะได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นรัฐบาลจึงมีหน้าที่ต้องเข้ามาดำเนินการ การจัดหาสินค้าและบริการต่างๆ ซึ่งการจัดหาอาจจัดหาได้โดยรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลท้องถิ่นก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประโยชน์ที่ได้รับว่าเกิดแก่ประชาชนทั่วประเทศหรือเกิดเฉพาะกับประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง

2) หน้าที่ในการกระจายรายได้ (The Distribution Function) เชื่อกันว่าโดยทั่วไปแล้วระบบเศรษฐกิจแบบตลาด (market economy) ถือเป็นระบบที่ช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากถือว่าเป็นระบบเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดการแข่งขัน อย่างไรก็ตามข้อโต้แย้งที่ว่าระบบนี้ไม่ใช่ระบบที่ดีเพราะหากพิจารณาในแง่ของความเป็นธรรมจะเห็นว่ายังมีประชาชนจำนวนมากที่รายได้ไม่เพียงพอที่จะจัดหาแม้เพียงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพ รัฐจึงมีอำนาจและหน้าที่ในการสร้างความเป็นธรรมด้านรายได้ให้เกิดขึ้นในสังคม โดยการกระจายอำนาจซื้อให้แก่ประชาชน ตลอดจนควบคุมและดำเนินการต่างๆ ให้เกิดความเป็นธรรมทั้งในแง่ราคาสินค้าและผลตอบแทนจากการใช้ปัจจัยการผลิต ซึ่งสามารถทำได้โดยการจัดเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้า จัดเก็บภาษีสินค้าฟุ่มเฟือยในอัตราสูง การจัดเก็บภาษีทรัพย์สิน หรือเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและบริการต่างๆ จากกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลประโยชน์ และใช้จ่ายเงินรายได้นี้ให้เกิดประโยชน์แก่กลุ่มบุคคลที่สมควรได้รับโอกาสหรือกลุ่มบุคคลที่ด้อยโอกาส ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของการให้เงินสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยตรงหรือในรูปแบบการจัดหาสินค้าและบริการให้เป็นกรณีพิเศษ เช่น การจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือในเรื่องสวัสดิการด้านต่างๆ แก่ผู้มีรายได้น้อยโดยไม่คิดมูลค่า ฯลฯ ซึ่ง

จะเป็นการช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจหรือการโอนโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ประชาชนโดยการโอนทรัพยากรจากผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีไปสู่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสนั้นเอง

3) หน้าที่ในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (The Stabilization Function) โดยทั่วไปแล้ว ระดับราคาและการจ้างงานในระบบเศรษฐกิจจะขึ้นอยู่กับอุปสงค์รวมเมื่อเทียบกับอุปทานรวมหรือปริมาณผลผลิตที่ระบบเศรษฐกิจมีศักยภาพที่จะผลิตได้ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ระดับอุปสงค์รวมของประเทศจะมีมากหรือน้อยนั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับค่าใช้จ่ายของภาคเอกชนคือหน่วยครัวเรือนและหน่วยธุรกิจ ซึ่งก็คือผู้บริโภคและผู้ผลิตหรือผู้ลงทุน/ผู้ประกอบการอื่นๆ จำนวนมากในระบบเศรษฐกิจนั่นเอง การตัดสินใจในการบริโภคและการลงทุนขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เป็นต้นว่า รายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจ ความยากง่ายของการให้สินเชื่อ การคาดคะเนภาวะเศรษฐกิจในอนาคตและอื่นๆ ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ระบบเศรษฐกิจอาจมีการใช้จ่ายรวมไม่มากพอ ส่งผลให้ปริมาณสินค้าที่ผลิตได้มีมากเกินไปเกินความต้องการของตลาด ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานตามมา หรือในทางตรงข้าม อาจมีการใช้จ่ายมากเกินไปเกินความสามารถที่ระบบเศรษฐกิจจะผลิตได้ ส่งผลให้มีสินค้าไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ก่อให้เกิดปัญหาการเงินเฟ้อ ดังนั้น การดำเนินนโยบายของรัฐบาลเพื่อปรับระดับอุปสงค์รวมของประเทศจึงเป็นเรื่องจำเป็น หน้าที่และนโยบายสำคัญที่รัฐบาลนำมาใช้ก็คือนโยบายการเงินและนโยบายการคลังนั่นเอง

1.8 แนวคิดอื่นๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดการบริโภค

การที่มนุษย์จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น ย่อมมีเหตุผลของการกระทำแฝงอยู่ทั้งสิ้น เหตุผลดังกล่าวก็ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง แต่จะประกอบด้วยกลุ่มของหลายๆ เหตุผลดังต่อไปนี้ (อ้างถึงใน วีรชาติ พูลเหลือ, 2553, น.21)

1.8.1 แนวคิดการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม เป็นแนวคิดของวิลเลียม ดับเบิลยู รีเดอร์ (William W. Reeder) ซึ่งรวบรวมกลุ่มของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำของมนุษย์มาตอบปัญหาการกระทำทางสังคมทั่วไป รีเดอร์ได้อธิบายถึงเหตุผลในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคลว่า ขึ้นอยู่กับหลายประการ ซึ่งเรียกว่า ความเชื่อหรือความไม่เชื่อมิได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง หากแต่จะมีกลุ่มของเหตุผลซึ่งอาจจะเป็นเหตุผลที่มาจากปัจจัยต่างๆ ประกอบกันสนับสนุนให้เกิดการตัดสินใจ และอาจจะแปรเปลี่ยนไปตามแต่ละบุคคลในแต่ละสถานการณ์ (อ้างถึงใน กิตติ สมสนั่น, 2548)

1.8.2 แนวคิดของแอชเชล เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับธรรมชาติทางพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์จะมีพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้า โดยได้รับอิทธิพลจากหลายประการ โดยแอชเชลได้กล่าวถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค ดังนี้

1) ปัจจัยส่วนบุคคล (the individual consumption) ได้แก่ ปัจจัยด้านประชากร เช่น เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ฯลฯ รวมถึงรูปแบบการดำรงชีวิตและบุคลิกภาพ ต่างก็มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคเช่นเดียวกันนอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านจิตวิทยา ได้แก่ การสนใจ การรับรู้ในคุณสมบัติของสินค้าหรือบริการ การเรียนรู้ ความเชื่อทัศนคติที่มีต่อตัวเลือกต่างๆ ของผู้บริโภคแต่ละคน

2) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (environmental influence) ได้แก่ วัฒนธรรม ชนชั้นทางสังคม กลุ่มอ้างอิง เช่น เพื่อน ครอบครัว นักแสดง เป็นต้น และองค์การทางการตลาดที่ขึ้นข้อเสนอที่สามารถตอบสนองของผู้บริโภคได้ การสื่อสารจากสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ต่างมีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสินค้าหรือการใช้บริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารทางการตลาดจากผู้โฆษณา ซึ่งถือเป็นสิ่งกระตุ้นที่นำเสนอผ่านตัวสินค้าหรือบริการ โฆษณา และพนักงานขาย

ผู้สูงอายุมีลักษณะเฉพาะตัว ความเป็นปัจเจกของตน จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นคุณสมบัติที่มีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ หรือเฉพาะของผู้สูงอายุ ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลและหากไม่ได้รับการตอบสนองย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ

พันธู์ทิพย์ รามสูตร (2524, อ้างถึงใน สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2536 : 43-44) ได้จำแนกความต้องการของผู้สูงอายุ ออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. ความต้องการพื้นฐาน คือ ความต้องการหลักที่ผู้สูงอายุในโลกต้องแสวงหาให้ได้มา เพราะเท่ากับเป็นเส้นเลือดใหญ่ ที่หล่อเลี้ยงชีวิตของผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะอยู่ในสังคมวัฒนธรรมใด ๆ

1.1 ผู้สูงอายุพยายามมีชีวิตอยู่นานเท่าที่จะเป็นไปได้หรืออย่างน้อยก็อยู่ไปจนกว่าความพึงพอใจในสิ่งรอบตัวนั้นไม่มีความหมายหรือเมื่อถึงแก่ความตาย

1.2 ผู้สูงอายุพยายามรักษาพลังและศักยภาพทางร่างกายและทางสมองให้คงอยู่ให้มากที่สุด และใช้ประโยชน์จากพลังและศักยภาพดังกล่าวอย่างสูงสุดเท่าที่จะทำได้

1.3 ผู้สูงอายุพยายามป้องกันและขจัดไว้ซึ่งสิทธิพิเศษที่เคยเป็นในชีวิตวัยต้น เช่น ความรู้ ความชำนาญ ทรัพย์สินสมบัติ เกียรติคุณและอำนาจ

2. ความต้องการขั้นสูง คือ ความต้องการซึ่งมีลักษณะเปลี่ยนแปลงง่ายอาจเป็นความต้องการเฉพาะหน้าหรือระยะยาว หรือเป็นจุดหมายปลายทางของผู้สูงอายุ เป็นความต้องการที่สอดคล้องกับลักษณะสังคมวัฒนธรรมของผู้สูงอายุ และจะถูกปรุงแต่งโดยวัฒนธรรมนั้น ๆ ด้วยเป็นลักษณะที่เข้ากับวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นผลจากการขัดเกลาของแบบแผนและบรรทัดฐานของสังคม

ศรีหทัยทิพย์ พานิชพันธ์ (2534, อ้างถึงใน สาวสวาท เกตราสุวรรณ. 2542) ได้แบ่งความต้องการของผู้สูงอายุออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความต้องการการสนับสนุนจากครอบครัว (Family support) ผู้สูงอายุเมื่อถูกปล่อยให้ได้อยู่โดดเดี่ยว หรือแยกตัวอยู่คนเดียว ขาดความมั่นคงทางอารมณ์และทางจิตใจรวมทั้งทางเศรษฐกิจ จึงต้องหันไปพึ่งการช่วยเหลือจากบุคคล หรือองค์การสังคมสงเคราะห์ภายนอกครอบครัว ดังนั้น ผู้สูงอายุจึงมีความต้องการสนับสนุนจากครอบครัวดั้งเดิมของตนควบคู่ไปกับการช่วยเหลือจากภายนอกครอบครัว ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มอาสาสมัคร องค์การภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การภาคเอกชนทั้งที่เป็นองค์การศาสนาและองค์การที่มีใช้ศาสนาก็ได้

2. ความต้องการด้านการประกันรายได้ โดยเฉพาะการประกันสังคมประเภทประกันสุขภาพ เมื่อเข้าสู่วัยชราภาพและเลิกประกอบอาชีพแล้ว จะได้รับบำนาญชราภาพเพื่อช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมั่นคงปลอดภัยตามควรแก่สภาพในบั้นปลายของชีวิตไม่เป็นภาระของบุตรหลานและสังคม

3. ความต้องการมีชีวิตร่วมในชุมชน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางประเภทในสังคม สังคมจึงควรให้โอกาสแก่ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้น

4. ความต้องการที่จะลดความพึ่งพาคนอื่นให้น้อยลง ถ้าหากครอบครัวและสังคมได้ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัวและสังคมแล้ว จะเป็นการช่วยผู้สูงอายุให้รู้จักพึ่งตนเอง ไม่เป็นภาระแก่สังคมในบั้นปลายของชีวิต

5. ความต้องการทางสังคมของผู้สูงอายุ (The elderly of social needs)

5.1 ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวกลุ่มและสังคม (Sense of belonging)

5.2 ความต้องการการยอมรับและความเคารพยกย่องนับถือจากบุคคลในครอบครัวและสังคม (Sense of recognition)

5.3 ความต้องการเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในสายตาของสมาชิกในครอบครัวของกลุ่มของชุมชน และของสังคม (Sense of importance)

5.4 ความต้องการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลในครอบครัว ชุมชน และสังคม สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับลูกหลานในครอบครัวและสังคมได้ (Better relationships and adaptation adjustment)

5.5 ความต้องการการมีโอกาสทำสิ่งที่ตนปรารถนา (Sense of opportunity)

6. ความต้องการทางกายและจิตใจ (Physical and psychological needs) เป็นความต้องการด้านพื้นฐานที่สุดในชีวิตมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งที่ธรรมชาติของร่างกายต้องการเพื่อเสริมสร้างร่างกายให้ดำรงอยู่ได้ ความต้องการด้านร่างกายได้แก่ ความต้องการปัจจัย 4 คือ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่

อาศัย และการรักษาพยาบาล ส่วนความต้องการด้านจิตใจเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นสัมผัสไม่ได้ แต่รู้สึกได้ อาทิ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Security needs) ซึ่งเป็นความต้องการที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นสมาชิกของกลุ่มสังคมและครอบครัว ความต้องการมีโอกาสก้าวหน้า (Opportunity needs) โดยเฉพาะในเรื่องความสำเร็จของการทำงานในบั้นปลายชีวิต

7. ความต้องการทางเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือทางการเงินจากบุตรหลานของตน เพื่อสะสมไว้ใช้จ่ายในสถานะที่ตนเองเจ็บป่วย ผู้สูงอายุต้องการให้รัฐช่วยในการจัดหาอาชีพให้เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ ทั้งนี้เพื่อตนเองจะได้มีบทบาททางเศรษฐกิจ คือความต้องการที่จะช่วยตนเองเพื่อให้พ้นจากสถานะความบิ่คับทางเศรษฐกิจในสถานการณ์ปัจจุบัน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรอนันต์ กิตติมั่นคง (2547) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา และเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 400 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีคำถามเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการสังคม ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านนันทนาการ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านที่อยู่อาศัยที่มีความต้องการในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาตามภูมิภาคพบว่า (1.1) เขตเทศบาลนคร ผู้สูงอายุมีความต้องการมากที่สุด ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย รองลงมาได้แก่ ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่วนด้านที่มีความต้องการต่ำที่สุดได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย (1.2) เขตเมือง ผู้สูงอายุมีความต้องการมากที่สุด ได้แก่ ด้านนันทนาการ รองลงมาได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ส่วนด้านที่มีความต้องการต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย (1.3) เขตชนบท ผู้สูงอายุมีความต้องการมากที่สุด ได้แก่ ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส รองลงมาได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ส่วนด้านที่มีความต้องการต่ำที่สุดได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย

2) การเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามภูมิภาคพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการสังคมในภาพรวมของผู้สูงอายุ ในเขตชนบทมากกว่าในเขตเมือง และเมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า (2.1) ความต้องการสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัยมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 (2.2) ความต้องการสวัสดิการสังคมด้านการศึกษา ด้านที่อยู่อาศัย และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ คือ เขตชนบทกับเขตเมืองและเขตเทศบาลนครกับเขตเมือง (2.3) ความต้องการสวัสดิการสังคมด้านนันทนาการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ คือ เขตเมืองกับเขตชนบท (2.4) ความต้องการสวัสดิการสังคมด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาสมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ คือ เขตชนบทกับเขตเทศบาลนคร

ขวัญชัย ผลพันธ์ทิน (2549) ศึกษาการวิเคราะห์ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายของประชากรในภาคกลางของประเทศไทยหลังชำระหนี้ IMF หมด ในปี 2547 โดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด และการทดสอบปัญหา Heteroscedasticity มาทำการวิเคราะห์ด้วยข้อมูลภาคตัดขวางปี 2547 ของครัวเรือนในภาคกลางของประเทศไทยจำนวน 26 จังหวัดจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทย และในการศึกษาได้นำตัวแปรหุ่นมาทดสอบการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสมการ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ในปี 2547 รายได้ของครัวเรือนมีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือนในภาคกลางของประเทศไทยหลังชำระหนี้ IMF หมด ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและพบว่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายของปี 2547 อยู่ระหว่าง 0.5826 – 0.7373 และมีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ระหว่าง 468.109 – 4,126.924 นอกจากนี้ ยังพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น มีความแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่าสมการเกิดความแตกต่างด้านโครงสร้างของระดับการบริโภคที่ไม่ขึ้นกับรายได้ และค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายของการบริโภคในภาคกลางของประเทศไทยหลังชำระหนี้ IMF หมด

วรเวศม์ สุวรรณระดา (2551) ศึกษาสถานการณ์ความยากจนของประชากรวัยสูงอายุ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ในปี 2550 แนวโน้มผู้สูงอายุ มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนที่ 1,705 บาทต่อเดือนมีจำนวนร้อยละ 13.21 ส่วนปี 2549 มีจำนวนร้อยละ 14.51 และปี 2547 มีจำนวนร้อยละ 14 ซึ่งรายได้ของผู้สูงอายุมาจากการทำงานเป็นหลัก อีกทั้งได้จากดอกเบี้ยเงินออมและจากบุคคลอื่นด้วย โดยมีจำนวนร้อยละ 34.13 มีรายได้ต่ำกว่า 1,667 บาทต่อเดือน ขณะที่ผู้สูงอายุที่รายได้สูงกว่า 100,000 บาทต่อปีเพียงร้อยละ 15.38 เท่านั้น จากการสำรวจของ วรเวศม์ สุวรรณระดา (2551) ยังพบว่า ผู้สูงอายุร้อยละ 31.3 ไม่มีเงินออม หรือสะสมเงินทองรวมทั้งทรัพย์สินในรูปแบบของสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุมีแนวโน้มฐานะยากจนเพิ่มขึ้น แต่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ในผู้สูงอายุด้วยกันเอง

สมประวิณ มันประเสริฐ (2553) ศึกษาถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีผลต่อแบบแผนการบริโภคของครัวเรือนไทย ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลitudinalแบบอนุกรมเวลา และการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผลการศึกษาพบว่า ระดับการบริโภคมวลรวมของประเทศจะเติบโตขึ้นไปตามระดับรายได้ประชาชาติ กล่าวคือ ประชากรจะมีความเป็นด้อยู่ดีทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นไปพร้อมกับระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศนั่นเอง โดยแบบแผนการบริโภคของครัวเรือน ซึ่งหมายถึง ลักษณะความต้องการสินค้าและบริการประเภทต่าง ๆ ก็จะถูกกำหนดจากทั้งปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม อาทิ ทัศนคติของผู้บริโภค ลักษณะของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามกาลเวลา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรสังคมไทยให้ก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมชราภาพ (Aging Society) นับตั้งแต่ปี 2547 ที่สัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นสูงกว่าร้อยละ 10 ลักษณะดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น ตามภาวะอัตราการเจริญพันธุ์ของประชากรที่มีทิศทางลดลงอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับระบบการแพทย์ การรักษาพยาบาลที่พัฒนาก้าวหน้าและกว้างขวางมากขึ้น ทั้งนี้สัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 25.1 (หรือหนึ่งในสี่) ต่อจำนวนประชากรทั้งหมดในปี 2573 และการศึกษาแบบความ ต้องการสินค้าและบริการในอนาคต เมื่อประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นไปพร้อมกับการก้าวเข้าสู่สังคมชราภาพ พบว่าความต้องการสินค้าบางประเภทจะมีการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ สินค้ากลุ่มดังกล่าว ได้แก่ ยานพาหนะ เครื่องใช้เครื่องเรือนภายในบ้าน การบริการทางด้านสุขภาพ และการบันเทิงและสังคม นอกจากนี้ การมีสังคมชราภาพในระดับที่รุนแรงมากขึ้น จะส่งผลกระทบต่อความต้องการที่มีต่ออาหารและเครื่องดื่มภายในบ้าน รวมถึงการความต้องการที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นต่อไปอีกด้วย

วิรัชชาติ พูลเหลือ (2553) ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสื่อโฮก จังหวัดชัยนาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสื่อโฮก 2) สำรวจความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสื่อโฮก 3) วิเคราะห์ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสื่อโฮก 4) เพื่อเปรียบเทียบการบริโภคเฉลี่ยของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสื่อโฮก กับเส้นความยากจนของจังหวัดชัยนาท ปี 2550 ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสื่อโฮก จำนวน 100 ตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา จากนั้นจะนำข้อมูลที่เก็บได้มาทำการวิเคราะห์หาสมการการบริโภค ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย และเปรียบเทียบการบริโภคกับเส้นความยากจน ผลการศึกษา พบว่า 1) ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสื่อโฮก จังหวัดชัยนาท มีอายุระหว่าง 60 – 64 ปี นับถือศาสนาพุทธ มีสถานภาพสมรส สามารถอ่านออกเขียนได้ มีรายได้หลักมาจากการทำงาน จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และมีสมาชิกใน

ครอบครัวจำนวน 3 – 4 คน และผู้สูงอายุมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน คือ 5,260.50 บาท การมีหลักประกันการออมเฉลี่ย คือ 105,089.80 บาท ทรัพย์สินถาวรมีมูลค่าเฉลี่ย คือ 571,150.00 บาท ทรัพย์สินหมุนเวียนเฉลี่ย คือ 46,880 บาท และมีหนี้สินเฉลี่ย 96,700.00 บาท มีรายจ่ายค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนที่ 5,201.84 บาท การบริโภคส่วนใหญ่ คือ ทางด้านอาหารและเครื่องคั้น โดยคิดเป็นร้อยละ 52.83 ของการบริโภคทั้งหมด ส่วนรายจ่ายด้านการรักษาพยาบาลเป็นรายจ่ายของการบริโภคที่ต่ำที่สุด 2) การสำรวจความต้องการทางด้านสวัสดิการ พบว่า ผู้สูงอายุทั้งหมด(ร้อยละ 100)มีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ และอาสาสมัครเพื่อดูแลผู้สูงอายุ 3) การวิเคราะห์ค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยของการบริโภคพบว่า ผู้สูงอายุมีการบริโภคเฉลี่ยใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ยที่ได้รับโดยมีค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคเท่ากับ 0.98888 ค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายทางด้านการบริโภครวมมีค่าเท่ากับ 0.469 4) การเปรียบเทียบการบริโภคเฉลี่ยของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสื่อโฮกกับเส้นความยากจนของจังหวัดชัยนาท ปี 2550 พบว่า ส่วนใหญ่มีรายจ่ายการบริโภคสูงกว่าเส้นความยากจน

เอกชัย ชัยวงษ์ (2554) ศึกษารูปแบบการใช้จ่ายเงินของผู้สูงอายุและความเพียงพอของรายได้ของผู้สูงอายุจากเงินสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะขามหลวง อำเภอสนป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งในประเด็นรูปแบบการใช้จ่ายเงินเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ และความพอเพียงของสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่ได้รับเงินสวัสดิการเบี้ยยังชีพจากองค์การบริหารส่วนตำบลมะขามหลวง จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย 2,000 บาทต่อเดือน ซึ่งแหล่งรายได้หลักของผู้สูงอายุ คือ บุตร และแหล่งรายได้ที่สำคัญสำหรับผู้สูงอายุทุกคนก็คือ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ส่วนรายจ่ายของผู้สูงอายุนั้น พบว่า ผู้สูงอายุมีรายจ่ายทั้งหมดเฉลี่ยประมาณเดือนละ 2,250 บาท เมื่อพิจารณาในแต่ละหมวดพบว่า ผู้สูงอายุมีการใช้จ่ายเงินเพื่อตอบสนองความต้องการด้านร่างกายประมาณเดือนละ 1,002 บาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าเช่าที่อยู่อาศัย ค่าเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม ค่าอาหาร ค่าเครื่องคั้น และค่าเดินทาง ส่วนหมวดการใช้จ่ายเงินเพื่อตอบสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจและสังคมมีค่าใช้จ่ายประมาณ 782 บาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการประกอบอาชีพ เงินออมรูปแบบต่างๆ เบี้ยประกันภัย และการสะสมทุน และสุดท้ายหมวดการใช้จ่ายเงินด้านอารมณ์และจิตใจมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 466 บาทต่อเดือน ซึ่งผู้สูงอายุเกือบทั้งหมดมีค่าใช้จ่ายในการทำบุญตักบาตร ทำทาน และการบริจาคทุนทรัพย์ต่าง ๆ เมื่อพิจารณาถึงความเพียงพอของรายได้พบว่า ในปัจจุบันนั้นรายได้ที่ผู้สูงอายุได้รับจากเบี้ยยังชีพไม่เพียงพอกับรายจ่าย เนื่องจากผู้สูงอายุมีรูปแบบการใช้จ่ายเพื่ออุปโภคบริโภคและสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่

ผู้สูงอายุต้องแบกรับภาระมากที่สุด เนื่องจากเป็นค่าใช้จ่ายที่ผู้สูงอายุอาจควบคุมได้ลำบาก และการใช้จ่ายออกไปแต่ละครั้งเป็นจำนวนเงินที่มาก เช่น ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าอาหาร และค่าเครื่องดื่มนั้น เป็นต้น ดังนั้น จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่า รายได้ของผู้สูงอายุ ไม่เพียงพอต่อรูปแบบการใช้จ่ายและดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุที่มีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบัน

วรรณวิมล เมฆวิมล (2555) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุจังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 316 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆกับพฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุด้วยสถิติไคสแควร์ และสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม อยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ ความถี่ในการรับประทานอาหารแต่ละประเภทที่แตกต่างกันไปอยู่ในระดับนานๆครั้ง 2) ปัจจัยทางชีวสังคมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ คือ แหล่งที่มาของรายได้ ส่วนเพศ อายุ สถานภาพ การพักอาศัยร่วมกับบุคคลต่างๆ ของผู้สูงอายุ รายได้ต่อเดือน และการมีโรคประจำตัว ไม่มีความสัมพันธ์พฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุ 3) ปัจจัยนำซึ่งประกอบไปด้วย ความรู้เกี่ยวกับการรับประทานอาหาร และการรับรู้ประโยชน์ของการดูแลสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุ 4) ปัจจัยเอื้อ ซึ่งประกอบไปด้วยทรัพยากรที่ส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุ และกิจกรรมในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุ 5) ปัจจัยเสริม ซึ่งประกอบไปด้วย การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรับประทานอาหารจากสื่อต่างๆและการได้รับคำแนะนำหรือการสนับสนุนให้ปฏิบัติตนเรื่องการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุจากบุคคลต่างๆ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุ

วีรชาติ บุญเข้ม (2556) ศึกษาปัจจัยกำหนดพฤติกรรมผู้บริโภคภายใต้ทฤษฎีวิถีจักรชีวิต โดยใช้ข้อมูลระหว่างปี พ.ศ.2533-2553 มาทำการทดสอบ stationary ด้วยวิธี Unit Root test การทดสอบความสัมพันธ์เชิงคลุยกภาพระยะยาว(Cointegration) และการทดสอบการปรับตัวในระยะสั้นตามแบบจำลอง Error Correction Model เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร รวมถึงการปรับตัวระยะสั้นเข้าสู่คลุยกภาพระยะยาว โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares Method - OLS) ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลการบริโภคภาคเอกชน รายได้จากการทำงาน รายได้จากทรัพย์สิน และสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลมีลักษณะเป็น stationary ที่ผลต่างลำดับที่สอง

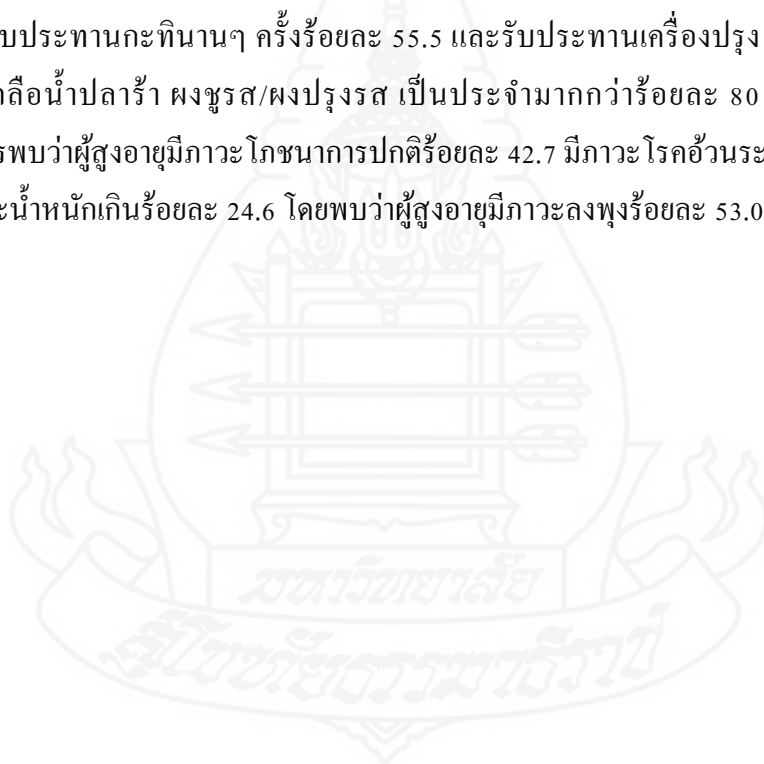

(second difference) และการทดสอบความสัมพันธ์เชิงคูลยภาพระยะยาว พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กันเชิงคูลยภาพระยะยาว ส่วนการทดสอบตามแบบจำลอง Error Correction Model พบว่า รายได้จากการทำงาน และสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการใช้จ่ายในการบริโภคภาคเอกชนในทิศทางเดียวกัน และทำให้การใช้จ่ายในการบริโภคภาคเอกชนปรับตัวเข้าสู่คูลยภาพระยะยาวได้ ส่วนรายได้จากทรัพย์สินไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้จ่ายในการบริโภคของภาคเอกชนและไม่สามารถปรับตัวเข้าสู่คูลยภาพระยะยาวได้

มัชฌิมา ศิริอิมสำราญ (2557) ศึกษาทัศนคติต่อการดำรงชีวิตและพฤติกรรมการบริโภคของผู้สูงอายุและผู้ก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ทราบถึงทัศนคติต่อการดำรงชีวิต พฤติกรรมการบริโภค และความนิยมในตราสินค้าของผู้สูงอายุ ได้แก่ ผู้มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป และผู้ก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุ ได้แก่ ผู้ที่มีอายุ 50 – 59 ปี 2)ทราบถึงความแตกต่างของทัศนคติต่อการดำรงชีวิต พฤติกรรมการบริโภคระหว่างผู้สูงอายุและผู้ก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุ 3)ทราบถึงความเกี่ยวข้องของความนิยมในตราสินค้านี้ระหว่างผู้สูงอายุและผู้ก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุ 4)ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการดำรงชีวิตและพฤติกรรมการบริโภคของผู้สูงอายุ และผู้ก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยทดสอบสมมติฐานด้วย t-test, Chi square และ Pearson correlation กลุ่มตัวอย่างจำนวน 402 ชุด ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมของทัศนคติต่อการดำรงชีวิตของทั้งสองกลุ่มเป็นบวก โดยผู้ก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ผู้สูงอายุมีความบ่อยครั้งในการบริโภคน้อยกว่าผู้ก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุ ยกเว้นการใช้บริการโรงพยาบาลเพียงประเภทเดียวที่ผู้สูงอายุใช้บริการบ่อยกว่า ส่วนความนิยมในตราสินค้า พบว่า ผู้สูงอายุยึดติดในตราสินค้าน้อยกว่าผู้ก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุ ทัศนคติต่อการดำรงชีวิตระหว่างผู้ก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุและผู้สูงอายุ ไม่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ขณะที่ทัศนคติต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความบ่อยครั้งในการใช้บริการสายการบินที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และทัศนคติต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความบ่อยครั้งในการใช้บริการร้านอาหาร ร้านอาหารแบบประหยัด ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ตและร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 การทดสอบสมมติฐานยังพบอีกด้วยว่า ทัศนคติต่อการดำรงชีวิตของผู้ก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความบ่อยในการใช้บริการ โรงพยาบาล โทรศัพท์เคลื่อนที่และห้างสรรพสินค้าที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความบ่อยในการใช้บริการซูเปอร์มาร์เก็ตและร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

สุพรรณิ พุกญา (2561) ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารและภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุ ตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารและภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย คำนวณขนาดตัวอย่าง

โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 281 คน เก็บข้อมูลระหว่างกรกฎาคม-ธันวาคม 2559 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่รับประทานอาหารมื้อหลักวันละ 3 มื้อ ร้อยละ 98.2 ไม่ได้รับประทานอาหารว่างระหว่างวันร้อยละ 66.2 ชอบรับประทานอาหารรสจืดร้อยละ 85.1 อาหารที่ปรุงด้วยวิธีการต้มร้อยละ 39.9 รับประทานอาหารเหมือนคนในครอบครัวร้อยละ 97.2 โดยพบความถี่ในการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุดังนี้ รับประทานข้าวเหนียวและเนื้อปลาเป็นประจำร้อยละ 94.0 และ 84.3 รับประทานหมูติดมัน/ซี่โครงหมูบางครั้งร้อยละ 35.2 รับประทานอาหารทะเลและถั่วต่างๆ นานๆ ครั้งร้อยละ 63.0 และ 55.5 คีมนมถั่วเหลืองบ่อยครั้งร้อยละ 27.8 และคีมนมจืดบางครั้งร้อยละ 34.9 รับประทานผักชนิดสีแดงเป็นประจำร้อยละ 56.2 และผักชนิดสีเขียวและสีส้มบ่อยครั้งร้อยละ 86.1 รับประทานผลไม้รสไม่หวานจัดบ่อยครั้งร้อยละ 39.9 รับประทานขนมหวานต่างๆ นานๆ ครั้งร้อยละ 53.4 ใช้น้ำมันพืชในการปรุงอาหารเป็นประจำร้อยละ 46.3 รับประทานกะทินานๆ ครั้งร้อยละ 55.5 และรับประทานเครื่องปรุง ได้แก่ น้ำปลา/ซอสปรุงรส เกลื่อน้ำปลาร้า ผงชูรส/ผงปรุงรส เป็นประจำมากกว่าร้อยละ 80 ผลการศึกษาภาวะโภชนาการพบว่าผู้สูงอายุมีภาวะ โภชนาการปกติร้อยละ 42.7 มีภาวะโรคอ้วนระดับที่ 1 ร้อยละ 28.1 และมีภาวะน้ำหนักเกินร้อยละ 24.6 โดยพบว่าผู้สูงอายุมีภาวะลงพุงร้อยละ 53.0

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยผู้ศึกษาทำการเก็บข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ ซึ่งวิธีดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองไรรัง จังหวัดนครปฐม มีรายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้วิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คอ ผู้สูงอายุที่รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ตามประกาศเทศบาลเมืองไรรัง เรื่องบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ของเทศบาลเมืองไรรัง ประจำปีงบประมาณ 2561 จำนวน 2,988 ราย

1.2 ขนาดตัวอย่าง (Sample Size)

ขนาดของตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาคำนวณขนาดของตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณตามแบบของ Taro Yamane (อ้างใน ยุทธ ไกยวรรณ, 2551) โดยกำหนดตัวอย่างให้มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนี้

$$N = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

กำหนดให้ N = จำนวนประชากรที่ทราบค่า

n = ขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

แทนค่า

$$n = \frac{2988}{1 + 2988(0.05)^2}$$

$$n = 352.77$$

ผลจากการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิจัยเป็นจำนวน 353 คน แต่ผู้วิจัยเลือกที่จะออกแบบสอบถามจำนวน 360 ชุด

1.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Method)

วิธีการสุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาครั้งนี้ เป็นการสุ่มโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability sampling) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแยกประชากรออกเป็นกลุ่มประชากรย่อยๆ หรือแบ่งเป็นชั้นภูมิก่อน โดยหน่วยประชากรในแต่ละชั้นภูมิจะมีลักษณะเหมือนกัน (homogeneous) แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากร จากพื้นที่ของแต่ละชุมชนในเขตเทศบาลเมืองไโรจิงซึ่งมีทั้งหมด 14 หมู่บ้าน ได้จำนวนตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 3.1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

หมู่บ้าน	จำนวนผู้รับ เบี้ยผู้สูงอายุ	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
1) ประชากรกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุ หมู่ 1	16	0.54	2
2) ประชากรกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุ หมู่ 2	237	7.93	29
3) ประชากรกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุ หมู่ 3	61	2.04	7
4) ประชากรกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุ หมู่ 4	38	1.27	5
5) ประชากรกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุ หมู่ 5	491	16.43	59
6) ประชากรกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุ หมู่ 6	25	0.84	3
7) ประชากรกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุ หมู่ 7	400	13.39	48
8) ประชากรกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุ หมู่ 8	35	1.17	4
9) ประชากรกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุ หมู่ 9	521	17.44	63
10) ประชากรกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุ หมู่ 10	131	4.38	16
11) ประชากรกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุ หมู่ 11	419	14.02	51
12) ประชากรกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุ หมู่ 12	186	6.23	22
13) ประชากรกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุ หมู่ 13	228	7.63	27
14) ประชากรกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุ หมู่ 14	200	6.69	24
รวม	2,988	100	360

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน (ภาคผนวก ก) โดยปรับปรุงมาจากการศึกษาของวีรชาติ พูลเหลือ (2553) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้สูงอายุ อันประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนาที่นับถือ สถานภาพ การอ่านออกเขียนได้ อาชีพ แหล่งรายได้หลัก ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว และ การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลรายได้ สิ้นทรัพย์ การมีหลักประกัน/การออม และภาระหนี้สินของผู้สูงอายุ ประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับ รายได้รวมต่อเดือน จำนวนเงินออม มูลค่าสินทรัพย์ถาวร มูลค่าสินทรัพย์หมุนเวียน และจำนวนภาระหนี้สิน

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการบริโภคของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นคำถามถึงค่าใช้จ่ายในการบริโภค อันได้แก่ ค่าอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ค่าเดินทาง สาธารณูปโภค ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายเพื่อการันทนาการ และ ค่าใช้จ่ายเพื่อการเลี้ยงดูบุตรหลาน

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความต้องการของผู้สูงอายุทางด้านสวัสดิการ เป็นคำถามปลายเปิดให้เลือกตอบว่าต้องการหรือไม่ ซึ่งประกอบด้วย ความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจเชิงอนุรักษ์ เชิงวัฒนธรรม ความต้องการศูนย์บริการผู้สูงอายุสำหรับผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนไร้ที่อยู่อาศัย และขาดผู้ดูแล ความต้องการการจัดบริการตามบ้าน (home care) เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในการดำรงชีพ ความต้องการบ้านพักสำหรับผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรัง ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ ความต้องการด้านการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ความต้องการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เช่น อสม./อผส. ฯลฯ) การสร้างงาน และอาชีพ รวมถึงความต้องการสวัสดิการด้านอื่นๆ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วย ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมมาจากการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือให้ผู้ตอบกรอกข้อมูลด้วยตนเอง (Self-Administered Questionnaire)

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมจากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร วิชาการ ตำราเรียน รายงานผลการวิจัย สิ่งพิมพ์ และ เอกสารออนไลน์ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากแบบสอบถามสำหรับการศึกษาครั้งนี้ อันได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้สูงอายุ อันประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนาที่นับถือ สถานภาพ การอ่านออกเขียนได้ อาชีพ แหล่งรายได้หลัก ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว และ การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ และข้อมูลในส่วนของรายได้ สิทธิประโยชน์หลักประกัน/การออม และภาระหนี้สินของผู้สูงอายุ ประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับ รายได้รวมต่อเดือน จำนวนเงินออม มูลค่า สิทธิประโยชน์ มูลค่าสิทธิประโยชน์หมุนเวียน และจำนวนภาระหนี้สิน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) อันได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการนำเสนอในรูปแบบตาราง

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับวัตถุประสงค์การศึกษาแต่ละข้อใช้วิธีการวิเคราะห์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 พฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไรรัง อันได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการบริโภค อันได้แก่ ค่าอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ค่าเดินทาง สาธารณูปโภค ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายเพื่อการันทนาการ และ ค่าใช้จ่ายเพื่อการเลี้ยงดูบุตรหลาน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา อันได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการนำเสนอในรูปแบบตาราง

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทั่วไปและพฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ทดสอบสมมติฐานทางสถิติด้วยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) - χ^2 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4.2 การวิเคราะห์ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไรรัง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงปริมาณด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) ซึ่งเป็นการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามด้วยตัวแปรอิสระเพียงตัวเดียว เพื่อหาพฤติกรรมการบริโภคต่อรายได้ โดยการหาค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค (Average Propensity to Consume : APC) และค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (Marginal Propensity to Consume : MPC) จากสมการการบริโภคต่อไปนี้

$$C = a + bY$$

โดยที่ C หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง (บาท/เดือน)
 Y หมายถึง รายได้รวมของผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง (บาท/เดือน)
 โดยที่ a,b เป็นค่าคงที่

4.3 การเปรียบเทียบการบริโภคเฉลี่ยของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง กับเส้นความยากจนของจังหวัดนครปฐม ปี 2560 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา อันได้แก่ ค่าความถี่ และ ร้อยละ โดยการนำเสนอในรูปแบบตาราง

4.4 ความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา อันได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ แล้วทำการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆ กับปริมาณการบริโภคของผู้สูงอายุ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variances) แบบจำแนกทางเดียว (One-Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยค่าสถิติเอฟ (F-Test) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงสำรวจในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองไรรัง จังหวัดนครปฐม จากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวน 360 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ ถึงสภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมการบริโภค ความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆ วิเคราะห์ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย และเปรียบเทียบการบริโภคเฉลี่ยของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไรรัง กับเส้นความยากจนของจังหวัดนครปฐม ปี 2560 ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 พฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

1.1 สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไรรังที่ศึกษา มีข้อมูลสภาพทั่วไปของปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนาที่นับถือ สถานภาพสมรส การอ่านออกเขียนได้ อาชีพปัจจุบัน แหล่งที่มาของรายได้หลัก ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว และการเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งแสดงในตารางที่ 4.1 โดยพบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่หรือร้อยละ 63.6 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 36.4 เป็นเพศชาย โดยร้อยละ 38.9 มีอายุอยู่ระหว่าง 60 - 69 ปี รองลงมาร้อยละ 31.7 มีอายุระหว่าง 70 - 79 ปี มีเพียงร้อยละ 9.4 เท่านั้นที่อายุ 90 ปีขึ้นไป ทั้งนี้เกือบทั้งหมดหรือร้อยละ 99.4 นับถือศาสนาพุทธ ส่วนสถานภาพครอบครัวนั้น ร้อยละ 57.5 มีสถานภาพสมรส โดยจำนวน 294 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 81.7 สามารถอ่านออกเขียนได้ ทั้งนี้ร้อยละ 45.6 ไม่ได้ทำงาน ส่วนอาชีพรับจ้างและประกอบธุรกิจส่วนตัวมีจำนวนใกล้เคียงกันคิดเป็นร้อยละ 20.8 และ 20.3 ตามลำดับ ในส่วนของที่มาของรายได้หลักนั้น ร้อยละ 48.6 มาจากการทำงาน ร้อยละ 27.5 รายได้หลักมาจากลูกหรือญาติ ด้านข้อมูลระดับการศึกษา มีจำนวนเกินครึ่งคือ ร้อยละ 57.5 เรียนจบชั้นประถมศึกษา และจำนวนร้อยละ 30 ไม่ได้เรียนหนังสือ ซึ่งร้อยละ 50.8 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 - 4 คน รองลงมาร้อยละ 26.9 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 5 - 6 คน ทั้งนี้จำนวน 313 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 86.9 ไม่ได้เป็น

สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ มีเพียง 47 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 13.1 เท่านั้นที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 สถานภาพทั่วไปของผู้สูงอายุ

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	หญิง	229	63.6
	ชาย	131	36.4
รวม		360	100.0
อายุ	60 - 69 ปี	140	38.9
	70 - 79 ปี	114	31.7
	80 - 89 ปี	72	20.0
	90 ปีขึ้นไป	34	9.4
รวม		360	100.0
ศาสนา	พุทธ	358	99.4
	คริสต์	2	.6
รวม		360	100.0
สถานภาพ	โสด	26	7.2
	สมรส	207	57.5
	หม้าย	93	25.8
	หย่าร้าง/แยกกันอยู่	34	9.4
รวม		360	100.0
การอ่านออกเขียนได้	อ่านได้	294	81.7
	ไม่ได้	66	18.3
รวม		360	100.0
อาชีพปัจจุบัน	ไม่ได้ทำงาน	164	45.6
	รับจ้าง	75	20.8
	เกษตรกรรม	48	13.3
	ธุรกิจส่วนตัว	73	20.3
รวม		360	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ที่มาของรายได้	การทำงาน	175	48.6
	จากลูก/ญาติ	99	27.5
	เบี้ยผู้สูงอายุ	83	23.1
	หลายแหล่ง	3	0.8
	รวม	360	100.0
ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียน	108	30.0
	ประถมศึกษา	207	57.5
	ม.ต้น	23	6.4
	ม.ปลาย/ปวช.	6	1.7
	ปวส./อนุปริญญา	3	0.8
	ปริญญาตรี	12	3.3
	สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.3
	รวม	360	100.0
ขนาดครัวเรือน	1 - 2 คน	49	13.6
	3 - 4 คน	183	50.8
	5 - 6 คน	97	26.9
	7 คนขึ้นไป	31	8.6
	รวม	360	100.0
การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	ไม่เป็น	313	86.9
	เป็น	47	13.1
	รวม	360	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

1.2 ข้อมูลรายได้ สิทธิประโยชน์ การมีหลักประกัน/การออม และภาระหนี้สินของผู้สูงอายุ

ข้อมูลในส่วนของผู้สูงอายุ สิทธิประโยชน์ การมีหลักประกัน/การออม และภาระหนี้สินของผู้สูงอายุ ประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับ รายได้รวมต่อเดือน จำนวนเงินออม มูลค่าสิทธิประโยชน์ ค่าธรรมเนียมค่าสิทธิประโยชน์หมู่บ้าน และจำนวนภาระหนี้สิน ซึ่งแสดงในตารางที่ 4.2 โดยพบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามมีรายได้รวมเฉลี่ย อันได้แก่ ค่าจ้าง เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ค่าเลี้ยงดูจากบุตรหลาน 10,694.72 บาทต่อคนต่อเดือน จำนวน 157 คนคิดเป็นร้อยละ 43.6 มีรายได้ อยู่ระหว่าง 1 - 5,000 บาทต่อเดือน มีจำนวนเงินออม/หลักประกัน อันได้แก่ เงินฝากธนาคาร

ออมทรัพย์กลุ่มนี้จะ ประกันชีวิตรวมเฉลี่ย 276,160 บาทต่อคน ซึ่งร้อยละ 20.6 มีเงินออมรวม 100,001 - 500,000 บาท แต่ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 29.4 ไม่มีเงินออม ในส่วนของมูลค่าสินทรัพย์ถาวร เช่น บ้าน ที่ดิน ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย 875,069.44 บาทต่อคน มีมูลค่าสินทรัพย์หมุนเวียน เช่น เพชร ทองคำ เครื่องประดับ และรถยนต์เฉลี่ย 240,073.61 บาทต่อคน และในส่วนของภาระหนี้สินทั้งในและนอกระบบ ผู้สูงอายุจำนวน 309 หรือคิดเป็นร้อยละ 85.8 ไม่มีภาระหนี้สิน ส่วนอีก 51 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 14.2 มีภาระหนี้สิน โดยภาระหนี้สินรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 6,895.83 บาทต่อคน (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 รายได้ สินทรัพย์ การมีหลักประกัน/การออม และภาระหนี้สินของผู้สูงอายุ

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้รวมต่อเดือน	1 - 5,000 บาท	157	43.6
	5,001 - 10,000 บาท	105	29.2
	10,001 - 15,000 บาท	33	9.2
	15,001 - 20,000 บาท	30	8.3
	20,001 - 25,000 บาท	6	1.7
	25,001 บาทขึ้นไป	29	8.1
	รวม		360
รายได้รวมเฉลี่ย 10,694.72 บาทต่อคนต่อเดือน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 15,332.33			
จำนวนเงินออมรวม	1 - 20,000 บาท	37	10.3
	20,001 - 50,000 บาท	52	14.4
	50,001 - 100,000 บาท	57	15.8
	100,001 - 500,000 บาท	74	20.6
	500,001 - 1,000,000 บาท	17	4.7
	1,000,001 บาทขึ้นไป	17	4.7
	ไม่มีเงินออม	106	29.4
	รวม		360
จำนวนเงินออมรวมเฉลี่ย 276,160 บาทต่อคน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 865,108.17			
มูลค่าสินทรัพย์ถาวรรวม	1 - 500,000 บาท	72	20.0
	500,001 - 1,000,000 บาท	52	14.4
	1,000,001 - 2,000,000 บาท	31	8.6

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	2,000,001 - 5,000,000 บาท	25	6.9
	5,000,001 บาทขึ้นไป	11	3.1
	ไม่มีสินทรัพย์ถาวร	169	46.9
	รวม	360	100.0
มูลค่าสินทรัพย์ถาวรรวมเฉลี่ย 875,069.44 บาทต่อคน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1,938,611.54			
มูลค่าสินทรัพย์หมุนเวียนรวม	1 - 20,000 บาท	35	9.7
	20,001 - 50,000 บาท	64	17.8
	50,001 - 100,000 บาท	41	11.4
	100,001 - 500,000 บาท	50	13.9
	500,001 - 1,000,000 บาท	19	5.3
	1,000,001 บาทขึ้นไป	14	3.9
	ไม่มีสินทรัพย์หมุนเวียน	137	38.1
	รวม	360	100.0
มูลค่าสินทรัพย์หมุนเวียนรวมเฉลี่ย 240,073.61 บาทต่อคน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 788,868.77			
ภาระหนี้สินรวม	1 - 5,000 บาท	19	5.3
	5,001 - 10,000 บาท	9	2.5
	10,001 - 15,000 บาท	3	0.8
	15,001 - 20,000 บาท	3	0.8
	25,001 บาทขึ้นไป	17	4.7
	ไม่มีภาระหนี้สิน	309	85.8
	รวม	360	100.0
ภาระหนี้สินรวมเฉลี่ย 6,895.83 บาทต่อคน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 39,302.12			

ที่มา: จากการสำรวจ

1.3 ค่าใช้จ่ายในการบริโภค

ค่าใช้จ่ายในการบริโภค อันได้แก่ ค่าอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ค่าเดินทาง สาธารณูปโภค ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายเพื่อการบันเทิง ค่าเครื่องใช้ภายในบ้าน และ ค่าใช้จ่ายเพื่อการเลี้ยงดูบุตรหลาน ซึ่งแสดงในตารางที่ 4.3 พบว่าค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวมเฉลี่ย อยู่ที่ 6,827.17 บาทต่อคนต่อเดือน โดยจำนวน 210 คนหรือร้อยละ 58.3 มีค่าใช้จ่ายรวมอยู่ระหว่าง

1 - 5,000 บาทต่อเดือน รองลงมาจำนวน 78 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 21.7 มีค่าใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท โดยแบ่งเป็นแต่ละด้านดังนี้

- 1.3.1 ด้านอาหารและเครื่องคั้นเฉลี่ย 2,264.44 บาทต่อคนต่อเดือน
- 1.3.2 ด้านที่อยู่อาศัย เช่น ค่าเช่าบ้านเฉลี่ย 2,264.44 บาทต่อคนต่อเดือน
- 1.3.3 ค่าเครื่องนุ่งห่ม และรองเท้าเฉลี่ย 252.08 บาทต่อคนต่อเดือน
- 1.3.4 การเดินทางรวม เช่น ค่าโดยสาร ค่าน้ำมันรถเฉลี่ย 571.86 บาทต่อคนต่อเดือน
- 1.3.5 ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ค่าอินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 1,174.44 บาทต่อคนต่อเดือน
- 1.3.6 ค่ารักษาพยาบาลเฉลี่ย 536.64 บาทต่อคนต่อเดือน
- 1.3.7 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพื่อการสันตนาการ เช่น ท่องเที่ยว บันเทิง การบริจาคเฉลี่ย 861.44 บาทต่อคนต่อเดือน
- 1.3.8 ด้านเครื่องใช้ภายในบ้านเฉลี่ย 380.42 บาทต่อคนต่อเดือน
- 1.3.9 ด้านเลี้ยงดูบุตรหลาน เช่น ค่าขนม ค่าเล่าเรียน เป็นต้น เฉลี่ย 626.67 บาทต่อคนต่อเดือน

ตารางที่ 4.3 ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของผู้สูงอายุ

	ค่าใช้จ่าย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ด้านอาหารและเครื่องคั้น	1 - 5,000 บาท	250	69.4
	5,001 - 10,000 บาท	17	4.7
	10,001 - 15,000 บาท	5	1.4
	15,001 - 20,000 บาท	2	.6
	ไม่มี	86	23.9
	รวม	360	100.0
ค่าอาหารและเครื่องคั้นเฉลี่ย 2,264.44 บาทต่อคนต่อเดือน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2,875.25			
ด้านที่อยู่อาศัย เช่น ค่าเช่าบ้าน	1 - 5,000 บาท	22	6.1
	ไม่มี	338	93.9
	รวม	360	100.0
ค่าที่อยู่อาศัยเฉลี่ย 159.17 บาทต่อคนต่อเดือน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 706.13			

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

	ค่าใช้จ่าย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ค่าเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	1 - 5,000 บาท	102	28.3
	ไม่มี	258	71.7
รวม		360	100.0
ค่าเครื่องนุ่งห่มและรองเท้าเฉลี่ย 252.08 บาทต่อคนต่อเดือน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 596.66			
ค่าใช้จ่ายการเดินทาง	1 - 5,000 บาท	164	45.6
	5,001 - 10,000 บาท	2	.6
	10,001 - 15,000 บาท	1	.3
	ไม่มี	193	53.6
รวม		360	100.0
ค่าใช้จ่ายการเดินทางเฉลี่ย 571.86 บาทต่อคนต่อเดือน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1,234.22			
ค่าสาธารณูปโภค	1 - 5,000 บาท	184	51.1
	5,001 - 10,000 บาท	5	1.4
	10,001 - 15,000 บาท	2	.6
	15,001 บาทขึ้นไป	3	.8
	ไม่มี	166	46.1
รวม		360	100.0
ค่าสาธารณูปโภคเฉลี่ย 1,174.44 บาทต่อคนต่อเดือน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3,765.33			
ค่ารักษาพยาบาล	1 - 5,000 บาท	129	35.8
	10,001 - 15,000 บาท	2	.6
	15,001 - 20,000 บาท	3	.8
	ไม่มี	226	62.8
รวม		360	100.0
ค่ารักษาพยาบาลเฉลี่ย 536.64 บาทต่อคนต่อเดือน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2,031.13			
ค่าใช้จ่ายด้านสันตนาการ	1 - 5,000 บาท	265	73.6
	5,001 - 10,000 บาท	3	.8
	ไม่มี	92	25.6
รวม		360	100.0
ค่าใช้จ่ายด้านสันตนาการเฉลี่ย 861.44 บาทต่อคนต่อเดือน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1,193.11			

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

	ค่าใช้จ่าย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายเครื่องใช้ภายในบ้าน	1 - 5,000 บาท	98	27.2
	5,001 - 10,000 บาท	2	.6
	ไม่มี	260	72.2
รวม		360	100.0
ค่าใช้จ่ายเครื่องใช้ภายในบ้านเฉลี่ย 380.42 บาทต่อคนต่อเดือน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1,108.82			
ค่าเลี้ยงดูบุตรหลาน	1 - 5,000 บาท	124	34.4
	5,001 - 10,000 บาท	5	1.4
	10,001 - 15,000 บาท	1	.3
	ไม่มี	230	63.9
รวม		360	100.0
ค่าเลี้ยงดูบุตรหลานเฉลี่ย 626.67 บาทต่อคนต่อเดือน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1,616.73			
ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค	1 - 5,000 บาท	210	58.3
	5,001 - 10,000 บาท	78	21.7
	10,001 - 15,000 บาท	28	7.8
	15,001 - 20,000 บาท	13	3.6
	20,001 - 25,000 บาท	4	1.1
	25,001 บาทขึ้นไป	16	4.4
	ไม่มี	11	3.1
รวม		360	100.0
ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเฉลี่ย 6,827.17 บาทต่อคนต่อเดือน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10,279.47			

หมายเหตุ: จากการสำรวจ

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทั่วไปและพฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี่ยยังชีพผู้สูงอายุ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทั่วไป อันได้แก่ เพศ อายุ ศาสนาที่นับถือ สถานภาพสมรส การอ่านออกเขียนได้ อาชีพปัจจุบัน แหล่งที่มาของรายได้หลัก ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว และการเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ กับ พฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี่ยยังชีพผู้สูงอายุ ซึ่งทดสอบสมมุติฐานทางสถิติด้วยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) - χ^2 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จำนวน 56 คู่ ได้แก่

1.4.1 เพศ สัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายการบริโภค ที่อยู่อาศัย ค่าเดินทาง ค่ารักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายเครื่องใช้ภายในบ้าน

1.4.2 อายุ สัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายการบริโภค ด้านค่าอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ค่าเดินทาง สาธารณูปโภค ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายเครื่องใช้ภายในบ้าน ค่าใช้จ่ายเพื่อการเลี้ยงดูบุตรหลาน และ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวม

1.4.3 สถานภาพครอบครัว สัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายการบริโภค ด้านที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ค่าเดินทาง สาธารณูปโภค และค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวม

1.4.4 การอ่านออกเขียนได้ สัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายการบริโภค ด้านค่าอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ค่าเดินทาง สาธารณูปโภค ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายเครื่องใช้ภายในบ้าน และ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวม

1.4.5 อาชีพ สัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายการบริโภค ด้านค่าอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ค่าเดินทาง สาธารณูปโภค ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายเครื่องใช้ภายในบ้าน ค่าใช้จ่ายเพื่อการเลี้ยงดูบุตรหลาน และ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวม

1.4.6 แหล่งที่มาของรายได้หลัก สัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายการบริโภค ด้านค่าอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ค่าเดินทาง สาธารณูปโภค ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายเครื่องใช้ภายในบ้าน ค่าใช้จ่ายเพื่อการเลี้ยงดูบุตรหลาน และค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวม

1.4.7 ระดับการศึกษา สัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายการบริโภค ด้านค่าอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ค่าเดินทาง สาธารณูปโภค ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายเครื่องใช้ภายในบ้าน ค่าใช้จ่ายเพื่อการเลี้ยงดูบุตรหลาน และ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวม

1.4.8 จำนวนสมาชิกในครอบครัว สัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายการบริโภค ด้านค่าเดินทาง สาธารณูปโภค และค่ารักษาพยาบาล

1.4.9 การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ สัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายการบริโภค ด้านค่าอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และค่าใช้จ่ายเครื่องใช้ภายในบ้าน

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทั่วไปและพฤติกรรมการบริโภคของ ผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ค่าใช้จ่าย การบริโภค***	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	คชจ.รวม
เพศ	.990	.022*	.449	.000**	.242	.050*	.099	.029*	.386	.341
อายุ	.008*	.031*	.000**	.000**	.000**	.000**	.073	.005*	.000**	.000**

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ค่าใช้จ่าย การบริโภค***	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	คชจ.รวม
ศาสนา	.927	.717	.495	.999	.999	.755	.726	.679	.972	.964
สถานภาพ	.124	.027*	.001*	.070*	.000**	.138	.181	.125	.061	.006*
การอ่านออก	.002*	.248	.000**	.000**	.000**	.005*	.678	.000**	.134	.001*
อาชีพ	.000**	.005*	.000**	.000**	.000**	.000**	.059	.000**	.000**	.000**
แหล่งรายได้	.000**	.106	.000**	.000**	.000**	.022*	.145	.001*	.043*	.000**
การศึกษา	.000**	.227	.000**	.000**	.000**	.001*	.767	.000**	.000**	.000**
ครอบครัว	.424	.185	.126	.029*	.008*	.019*	.705	.112	.096	.313
สมาชิกชมรม	.000**	.221	.000**	.209	.508	.193	.552	.049*	.245	.052

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ : * = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

** = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01

*** ค่าใช้จ่ายการบริโภค ข้อ 1 คือ ค่าอาหาร , ข้อ 2 คือ ที่อยู่อาศัย, ข้อ 3 คือ เครื่องนุ่งห่ม, ข้อ 4 คือ ค่าเดินทาง, ข้อ 5 คือ สาธารณูปโภค, ข้อ 6 คือ ค่ารักษาพยาบาล, ข้อ 7 คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการสนทนา, ข้อ 8 คือ ค่าเครื่องใช้ภายในบ้าน และ ข้อ 9 คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการเลี้ยงดูบุตรหลาน

สรุปความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทั่วไปและพฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุดังแสดงในตารางที่ 4.5 โดยกำหนดให้เครื่องหมาย ✓ หมายถึงสถานภาพทั่วไปและพฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 4.5 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทั่วไปและพฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ค่าใช้จ่าย การบริโภค	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	คชจ.รวม
เพศ		✓*		✓**		✓*		✓*		
อายุ	✓*	✓*	✓**	✓**	✓**	✓**		✓*	✓**	✓**
ศาสนา										
สถานภาพ		✓*	✓*	✓*	✓**					✓*
การอ่านออก	✓*		✓**	✓**	✓**	✓*		✓**		✓*

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ค่าใช้จ่าย การบริโภค	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	คชจ.รวม
อาชีพ	✓**	✓*	✓**	✓**	✓**	✓**		✓**	✓**	✓**
แหล่งรายได้	✓**		✓**	✓**	✓**	✓*		✓*	✓*	✓**
การศึกษา	✓**		✓**	✓**	✓**	✓*		✓**	✓**	✓**
ครอบครัว				✓*	✓*	✓*				
สมาชิกชมรม	✓**		✓**					✓*		

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ : * = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

** = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01

*** ค่าใช้จ่ายการบริโภค ข้อ 1 คือ ค่าอาหาร , ข้อ 2 คือ ที่อยู่อาศัย, ข้อ 3 คือ เครื่องนุ่งห่ม, ข้อ 4 คือ ค่าเดินทาง, ข้อ 5 คือ สาธารณูปโภค, ข้อ 6 คือ ค่ารักษาพยาบาล, ข้อ 7 คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการธนาคาร, ข้อ 8 คือ ค่าเครื่องใช้ภายในบ้าน และ ข้อ 9 คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการเลี้ยงดูบุตรหลาน

ซึ่งผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทั่วไปอันประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนาที่นับถือ สถานภาพ การอ่านออกเขียนได้ อาชีพ แหล่งรายได้หลัก ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว และพฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กันเกือบทุกประเด็น เนื่องจาก ความต้องการของผู้บริโภคมีความผูกพันกับปัจจัยทางส่วนบุคคลของผู้บริโภคเองและปัจจัยทางสังคมนั่นเอง

ตอนที่ 2 ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

การวิเคราะห์ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไรรัง เป็นการหาพฤติกรรมการบริโภคต่อรายได้ โดยการหาค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค (Average Propensity to Consume : APC) และค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (Marginal Propensity to Consume : MPC) ซึ่งจากการศึกษารายได้และค่าใช้จ่ายในการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไรรัง สามารถนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคต่อรายได้เพื่อจกได้ทราบว่ารายได้ทั้งหมดของผู้สูงอายุถูกนำไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเท่าใด และการเปลี่ยนแปลงของรายได้มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคเพียงใด ซึ่งผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

2.1 ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค (Average Propensity to Consume : APC)

$$\text{จากสมการ} \quad \text{APC} = C/Y$$

โดยที่ C หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง (บาท/เดือน)

Y หมายถึง รายได้รวมของผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง (บาท/เดือน)

จากสมการที่ 4.1 สามารถนำเอารายได้เฉลี่ยและค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวมเฉลี่ยในทุกด้านไปแทนค่าในสมการได้ ซึ่งจากผลการศึกษพบว่า หากคำนวณหาค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค (Average Propensity to Consume : APC) โดยแยกตามหัวของรายได้ต่อเดือน ผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร่จิงจะมีค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคเท่ากับ 0.616 0.628 0.645 0.669 0.514 และ 0.645 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคแยกตามหัวของรายได้ต่อเดือน

รายได้	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวมเฉลี่ยต่อเดือน	APC
1 - 5,000 บาท	2,928.03	1,804.84	0.616
5,001 - 10,000 บาท	7,676.24	4,819.21	0.628
10,001 - 15,000 บาท	13,557.58	8,750.91	0.645
15,001 - 20,000 บาท	18,456.67	12,353.33	0.669
20,001 - 25,000 บาท	22,933.33	11,783.33	0.514
25,001 บาทขึ้นไป	50,158.62	32,348.28	0.645

หมายเหตุ: จากการคำนวณ

ในส่วนของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้สูงอายุจากกลุ่มตัวอย่าง 360 คนเท่ากับ 10,694.72 บาท ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวมเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 6,827.17 บาท ดังนั้นจึงสามารถคำนวณความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคได้เท่ากับ $6,827.17 / 10,694.72 = 0.638$ หน่วย ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค

รายการ	ค่าเฉลี่ย
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน(บาท)	10,694.72
ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวมเฉลี่ยต่อเดือน(บาท)	6,827.17
APC	0.638

หมายเหตุ: จากการคำนวณ

2.2 ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (Marginal Propensity to Consume: MPC)

การวิเคราะห์ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไรรัง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงปริมาณด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) ซึ่งเป็นการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามด้วยตัวแปรอิสระเพียงตัวเดียว เพื่อหาพฤติกรรมกรรมการบริโภคต่อรายได้ โดยมีตัวแปรอิสระคือ รายได้รวมต่อเดือน และ ตัวแปรตามคือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวมต่อเดือน ซึ่งสามารถหาได้จากฟังก์ชันการบริโภคต่อไปนี้

$$C = a + bY$$

โดยที่ C หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพในเขตเทศบาลเมืองไรรัง (บาท/เดือน)

Y หมายถึง รายได้รวมของผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพในเขตเทศบาลเมืองไรรัง (บาท/เดือน)

โดยที่ a, b เป็นค่าคงที่

$$b = \Delta C / \Delta Y = MPC$$

เมื่อนำมาวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่ายแล้ว ผลการวิเคราะห์ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไรรัง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) หรือค่า R เท่ากับ .929 แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระคือ รายได้รวมต่อเดือน และ ตัวแปรตามคือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวมต่อเดือน ความสัมพันธ์กันสูงมาก เนื่องจากมีค่าเข้าใกล้ 1 โดยค่า R-Square เท่ากับ 0.929 แสดงว่าตัวแปรอิสระจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการบริโภคร้อยละ 92.90 ส่วนอีกร้อยละ 7.1 เป็นอิทธิพลจากตัวแปรอื่นที่ไม่ได้อยู่ในตัวแบบ ส่วนค่า F – Statistic เท่ากับ 2263.886 และค่า Prob. (F – Statistic) เท่ากับ 0.000 แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระในสมการส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการบริโภคที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยจากผลการศึกษาพบว่า รายได้รวมต่อเดือนของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวมต่อเดือน ดังปรากฏในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค

ปัจจัย	Unstandardized Coefficients		t	Sig.
	β	Std. Error		
ค่าคงที่ (Constant)	1232.388	359.112	3.432	.001
รายได้รวมต่อเดือนของผู้สูงอายุ	.486	.029	47.580	.000

R = .929^a R-squared = .863 Adjusted R-squared = .863

Std. Error of the Estimate = 5673.46591 F-Statistic = 2263.886 Prob.(F-Statistic) = .000^b

ที่มา: จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.8 โดยสามารถสร้างตัวแบบของความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$C = 1,232.39 + 0.486 Y$$

$$\text{โดย } 0.486 = b = \text{MPC}$$

และจากสมการความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคมีค่าเท่ากับ 0.486 สามารถอธิบายได้ว่า เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ เมื่อรายได้ของผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย จะทำให้การบริโภคของผู้สูงอายุเปลี่ยนแปลงไป 0.486 หน่วย ในทิศทางเดียวกัน นั่นแสดงว่าหากผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพในเขตเทศบาลเมือง ไร่จึง มีรายได้เพิ่มขึ้น 100 บาท จะนำไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภคจำนวน 48.60 บาท

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการบริโภคเฉลี่ยของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง ไร่จึง กับเส้นความยากจนของจังหวัดนครปฐม ปี 2560

จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2561, ออนไลน์) พบว่า ข้อมูลเส้นความยากจนของประชากรทั่วประเทศ ประชากรภาคกลาง และประชากรในจังหวัดนครปฐม ในปี 2543 – 2560 เป็นดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 เส้นความยากจน (Poverty line) ปี 2543 - 2560

ข้อมูลเส้นความยากจน	นครปฐม	ภาคกลาง	ทั่วประเทศ
ปี 2543	1,758.78	1,781.41	1,555.17
ปี 2545	1,850.67	1,825.32	1,605.55
ปี 2547	1,923.04	1,951.57	1,718.85

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ข้อมูลเส้นความยากจน	นครปฐม	ภาคกลาง	ทั้งประเทศ
ปี 2549	2,101.47	2,165.13	1,934.49
ปี 2550	2,160.22	2,219.84	2,006.49
ปี 2551	2,356.43	2,389.85	2,172.06
ปี 2552	2,369.00	2,382.29	2,174.39
ปี 2553	2,493.19	2,489.51	2,284.71
ปี 2554	2,658.72	2,610.08	2,414.94
ปี 2555	2,715.66	2,696.21	2,491.68
ปี 2556	2,744.00	2,775.00	2,572.00
ปี 2557	2,729.00	2,832.00	2,647.00
ปี 2558	2,777.00	2,827.00	2,644.00
ปี 2559	2,821.00	2,841.00	2,667.00
ปี 2560	2,834.00	2,861.00	2,686.00

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561, ออนไลน์

จากตารางที่ 4.9 เส้นความยากจนของจังหวัดนครปฐมในปี 2560 เท่ากับ 2,834 บาทต่อคนต่อเดือน ซึ่งจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไโรจิงจำนวน 360 คน พบว่า มีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่ำกว่า 2,834 บาทต่อเดือนจำนวน 137 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.06 และผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสูงกว่า 2,834 บาทต่อเดือนมีจำนวน 223 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 61.94 (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 จำนวนผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไโรจิงเปรียบเทียบกับเส้นความยากจนปี 2560 ของจังหวัดนครปฐม

ผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายจ่ายเพื่อการบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจน	137	38.06
รายจ่ายเพื่อการบริโภคสูงกว่าเส้นความยากจน	223	61.94
รวม	360	100

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไ้ จึง ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 61.94 มีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสูงกว่าเส้นความยากจน และ ผู้สูงอายुर้อย ละ 38.06 มีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจนของจังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 4 ความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

4.1 ผลสำรวจความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

สำหรับผลสำรวจความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไ้จึงตามประเภทสวัสดิการ พบความต้องการของผู้สูงอายุทางด้าน สวัสดิการโดยเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

4.1.1 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ เช่น ห้องพักสำหรับผู้สูงอายุ/ ทางลาด/ รถเข็น ฯลฯ มีผู้สูงอายุต้องการ 322 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 89.4

4.1.2 การจัดบริการตามบ้าน(home care) เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในการดำรงชีพ มีผู้สูงอายุต้องการ 317 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 88.1

4.1.3 อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เช่น อสม./ อพส. ฯลฯ) มีผู้สูงอายุต้องการ 305 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 84.7

4.1.4 ศูนย์บริการผู้สูงอายุ (สำหรับผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน ไร้ที่อยู่อาศัย และขาดผู้อุปการะ) มีผู้สูงอายุต้องการ 296 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 82.2

4.1.5 บ้านพักสำหรับผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรัง มีผู้สูงอายุต้องการ 295 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 81.9

4.1.6 การสร้างงานและอาชีพ มีผู้สูงอายุต้องการ 262 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 72.8

4.1.7 การจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับผู้สูงอายุ มีผู้สูงอายุต้องการ 244 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 67.8

4.1.8 กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจเชิงอนุรักษ์ เชิงวัฒนธรรม มีผู้สูงอายุต้องการ 224 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 62.2

4.1.9 อื่น ๆ ได้แก่ กิจกรรมยามว่าง เป็นต้น มีผู้สูงอายุต้องการ 11 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 3.1

ตารางที่ 4.11 ผลสำรวจความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ประเภทสวัสดิการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ เช่น ห้องพักสำหรับผู้สูงอายุ/ ทางลาด/ รถเข็น ฯลฯ		
ไม่ต้องการ	38	10.6
ต้องการ	322	89.4
รวม	360	100
2. การจัดบริการตามบ้าน(home care) เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในการดำรงชีพ		
ไม่ต้องการ	43	11.9
ต้องการ	317	88.1
รวม	360	100
3. มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เช่น อสม./ อพส. ฯลฯ)		
ไม่ต้องการ	55	15.3
ต้องการ	305	84.7
รวม	360	100
4. มีศูนย์บริการผู้สูงอายุ (สำหรับผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน ไร้ที่อยู่อาศัย และขาดผู้อุปการะ)		
ไม่ต้องการ	64	17.8
ต้องการ	296	82.2
รวม	360	100
5. มีบ้านพักสำหรับผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรัง		
ไม่ต้องการ	65	18.1
ต้องการ	295	81.9
รวม	360	100
6. การสร้างงาน และอาชีพ		
ไม่ต้องการ	98	27.2
ต้องการ	262	72.8
รวม	360	100
7. มีการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับผู้สูงอายุ		
ไม่ต้องการ	116	32.2
ต้องการ	244	67.8

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ประเภทสวัสดิการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	360	100
8. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจเชิงอนุรักษ์ เชิงวัฒนธรรม		
ไม่ต้องการ	136	37.8
ต้องการ	224	62.2
รวม	360	100
9. อื่น ๆ ได้แก่ กิจกรรมยามว่าง เป็นต้น		
ไม่ต้องการ	349	96.9
ต้องการ	11	3.1
รวม	360	100

ที่มา: จากการสำรวจ

4.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆกับปริมาณการบริโภคของผู้สูงอายุ

ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆ กับปริมาณการบริโภคของผู้สูงอายุ ซึ่งทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variances) แบบจำแนกทางเดียว (One-Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยค่าสถิติเอฟ (F-Test) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 มีสมมติฐาน ดังนี้

การทดสอบความแปรปรวน

H_0 = ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยปริมาณการบริโภคของผู้สูงอายุที่มีผลต่อความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆไม่แตกต่างกัน

H_1 = ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยปริมาณการบริโภคของผู้สูงอายุที่มีผลต่อความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆแตกต่างกัน

การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย

H_0 = ผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่มีปริมาณการบริโภคที่ต่างกันมีความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆไม่แตกต่างกัน

H_1 = ผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่มีปริมาณการบริโภคที่ต่างกันมีความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆแตกต่างกัน

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าค่าเฉลี่ยปริมาณการบริโภคของผู้สูงอายุที่มีผลต่อความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆมีค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงเป็นการยอมรับ H_0 ว่าค่าความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยปริมาณการบริโภคของผู้สูงอายุที่มีผลต่อความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นั่นคือปริมาณการบริโภคของผู้สูงอายุสามารถใช้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยได้ ซึ่งเมื่อทดสอบสมมติฐานเพื่อตรวจสอบความแตกต่างระหว่างความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆกับปริมาณการบริโภคของผู้สูงอายุแล้วพบว่า ค่าความน่าจะเป็น (Sig.) ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ .05 ทุกประเภทสวัสดิการ จึงสรุปสมมติฐานได้ว่า ผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่มีปริมาณการบริโภคที่แตกต่างกันมีความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆไม่แตกต่างกันในทุกประเภทสวัสดิการ (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ความแตกต่างระหว่างความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆกับปริมาณการบริโภคของผู้สูงอายุ

ประเภทสวัสดิการ	F-Test	.Sig
1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจเชิงอนุรักษ์ เชิงวัฒนธรรม	1.018	.450
2. ศูนย์บริการผู้สูงอายุ (สำหรับผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน ไร้ที่อยู่อาศัย และขาดผู้อุปการะ)	.988	.526
3. การจัดบริการตามบ้าน(home care) เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในการดำรงชีพ	1.286	.058
4. บ้านพักสำหรับผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรัง	.966	.586
5. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ เช่น ห้องพักสำหรับผู้สูงอายุ/ ทางลาด/ รถเข็น ฯลฯ	1.038	.400
6. จัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับผู้สูงอายุ	.855	.842
7. อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เช่น อสม./ อพส. ฯลฯ)	1.087	.288
8. การสร้างงาน และอาชีพ	.820	.898

หมายเหตุ: จากการคำนวณ

จากผลการศึกษา ผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่มีปริมาณการบริโภคที่แตกต่างกันมีความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆไม่แตกต่างกันในทุกประเภทสวัสดิการนั้น เนื่องมาจากบุคคลมีความต้องการพื้นฐาน เช่น อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย และความต้องการด้านความปลอดภัยไม่แตกต่างกัน ถึงแม้ว่าจะมีรายได้แตกต่างกัน ซึ่งสวัสดิการด้านต่างๆเป็นการบริการที่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคล ดังนั้นถึงแม้ว่าผู้สูงอายุจะมีปริมาณการบริโภคที่แตกต่างกัน จึงมีความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมการบริโภค ความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆ วิเคราะห์ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย และเปรียบเทียบการบริโภคเฉลี่ยของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง ไร่จึงกับเส้นความยากจนของจังหวัดนครปฐม ปี 2560 ในบทที่ผ่านมา สามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. สรุปการศึกษา

1.1 พฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง ไร่จึง

1.1.1 กลุ่มตัวอย่างของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง ไร่จึง

จำนวน 360 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63.6) และที่เหลือ ร้อยละ 36.4 เป็นเพศชาย โดยร้อยละ 38.9 มีอายุอยู่ระหว่าง 60 - 69 ปี ทั้งนี้เกือบทั้งหมดหรือร้อยละ 99.4 นับถือศาสนาพุทธ ส่วนสถานภาพครอบครัวนั้น ร้อยละ 57.5 มีสถานภาพสมรส โดยร้อยละ 81.7 สามารถอ่านออกเขียนได้ ทั้งนี้ร้อยละ 45.6 ไม่ได้ทำงาน ร้อยละ 48.6 มีรายได้หลักมาจากการทำงาน ด้านข้อมูลระดับการศึกษา มีจำนวนเกินครึ่งคือ ร้อยละ 57.5 เรียนจบชั้นประถมศึกษา และจำนวนร้อยละ 30 ไม่ได้เรียนหนังสือ ซึ่งร้อยละ 50.8 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 - 4 คน ทั้งนี้ร้อยละ 86.9 ไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ มีเพียงร้อยละ 13.1 เท่านั้นที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

1.1.2 ข้อมูลรายได้ สิทธิประโยชน์ การมีหลักประกัน/การออม และภาระหนี้สินของผู้สูงอายุ

พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามมีรายได้ ได้แก่ ค่าจ้าง เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ค่าเลี้ยงดูจากบุตรหลานรวมเฉลี่ย 10,694.72 บาทต่อคนต่อเดือน มีจำนวนเงินออม/หลักประกัน อันได้แก่ เงินฝากธนาคาร ออมทรัพย์กลุ่มสัจจะ ประกันชีวิตรวมเฉลี่ย 276,160 บาทต่อคน มีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย 875,069.44 บาทต่อคน มีมูลค่าสินทรัพย์หมุนเวียนเฉลี่ย 240,073.61 บาทต่อคน และมีภาระหนี้สินรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 6,895.83 บาทต่อคน

1.1.3 ค่าใช้จ่ายในการบริโภค

จากการผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวมเฉลี่ยอยู่ที่ 6,827.17 บาทต่อคนต่อเดือน โดยร้อยละ 58.3 มี

ค่าใช้จ่ายรวมอยู่ระหว่าง 1 - 5,000 บาทต่อเดือน รองลงมาร้อยละ 21.7 มีค่าใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท

1.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทั่วไปและพฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จำนวน 56 คู่ ซึ่ง สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเกือบทุกประเด็น ยกเว้น ความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายเพื่อการันทนาการ กับ ข้อมูลด้านอายุ และ ข้อมูลด้านอาชีพในปัจจุบัน

1.2 ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

1.2.1 ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไว้เท่ากับ 0.638 หน่วย

1.2.2 ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไว้จริง มีความสัมพันธ์เป็นบวกที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 กล่าวคือ รายได้รวมต่อเดือนของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวมต่อเดือน โดยมีค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคเท่ากับ 0.486

1.3 การเปรียบเทียบการบริโภคเฉลี่ยของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไว้จริง กับเส้นความยากจนของจังหวัดนครปฐม ปี 2560 พบว่า ผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไว้จริง ร้อยละ 61.94 มีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสูงกว่าเส้นความยากจน และผู้สูงอายุร้อยละ 38.06 มีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจนของจังหวัดนครปฐม

1.4 ความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

1.4.1 ผลสำรวจความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไว้จริงพบว่า ผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดตั้งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ เช่น ห้องพักสำหรับผู้สูงอายุ/ ทางลาด/ รถเข็น ฯลฯ มากที่สุด รองลงมาคือ ความต้องการการจัดบริการตามบ้าน(home care) เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในการดำรงชีพ และ ต้องการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ ตามลำดับ

1.4.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆกับปริมาณการบริโภคของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่มีปริมาณการบริโภคที่แตกต่างกันมีความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆไม่แตกต่างกันในทุกประเภทสวัสดิการ

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลโดยแยกเป็นหัวข้อตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

2.1 พฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไว้จริง

2.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้สูงอายุ อันประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนาที่นับถือ สถานภาพ การอ่านออกเขียนได้ อาชีพ แหล่งรายได้หลัก ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว และ การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไโรจึงส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 60 - 69 ปี นับถือศาสนาพุทธ มีสถานภาพสมรส สามารถอ่านออกเขียนได้ มีรายได้หลักมาจากการทำงาน เรียนจบชั้นประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 - 4 คน และไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ วีรชาติ พูลเหลือ (2553) ที่พบว่าผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสื่อโฮก จังหวัดชัยนาทที่ทำการศึกษามีอายุระหว่าง 60 - 64 ปี นับถือศาสนาพุทธ มีสถานภาพสมรส สามารถอ่านออกเขียนได้ มีรายได้หลักมาจากการทำงาน จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และมีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 3 - 4 คน แต่ไม่สอดคล้องในประเด็นที่ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสื่อโฮกส่วนใหญ่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุในหมู่บ้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะชุมชนของเทศบาลเมืองไโรจึงเป็นสังคมเมือง แต่เทศบาลตำบลเสื่อโฮกยังเป็นสังคมชนบทที่ยังมีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างคนในชุมชนเดียวกัน นอกจากนี้ผลการศึกษายังสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรเวศม์ สุวรรณระดา (2551) ที่พบว่า รายได้ของผู้สูงอายุในประเทศไทยมาจากการทำงานเป็นหลัก

2.1.2 ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามมีรายได้เฉลี่ย 10,694.72 บาทต่อคนต่อเดือน มีจำนวนเงินออม/หลักประกันรวมเฉลี่ย 276,160 บาทต่อคน มีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย 875,069.44 บาทต่อคน มีมูลค่าสินทรัพย์หมุนเวียนเฉลี่ย 240,073.61 บาทต่อคน และมีภาระหนี้สินรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 6,895.83 บาทต่อคน สามารถอธิบายได้ว่า ผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองไโรจึงยังมีรายได้ หลักประกัน และการออม รวมทั้งทรัพย์สินต่างๆ และยังมีหนี้สินเฉลี่ยต่อคนแต่ไม่สูงมากนัก ทั้งนี้ต่างจากผลการศึกษาของ วีรชาติ พูลเหลือ (2553) ที่พบว่าผู้สูงอายุมีค่าผู้สูงอายุมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน คือ 5,260.50 บาท และเอกชัย ชัยวงษ์ (2554) พบว่าผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะขามหลวง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย 2,000 บาทต่อเดือน

2.1.3 ค่าใช้จ่ายในการบริโภค จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุร้อยละ 58.3 มีค่าใช้จ่ายรวมอยู่ระหว่าง 1 - 5,000 บาทต่อเดือน โดยคิดเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวมเฉลี่ยอยู่ที่ 6,827.17 บาทต่อคนต่อเดือน ซึ่งค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไม่แตกต่างกันกับผลการศึกษาของ วีรชาติ พูลเหลือ (2553) ที่พบว่า ผู้สูงอายุมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนที่ 5,201.84 บาท คิดเป็นร้อยละ 52.83 ของรายจ่ายเพื่อการบริโภครวม แต่แตกต่างจากการศึกษาของเอกชัย ชัยวงษ์ (2554) ที่พบว่าผู้สูงอายุ มีรายจ่ายทั้งหมดเฉลี่ยประมาณเดือนละ 2,250 บาท ซึ่งเมื่อนำรายได้เฉลี่ยและค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเฉลี่ยจากแต่ละผลการศึกษา มาเปรียบเทียบสัดส่วนกันแล้ว จึงสันนิษฐาน

ได้ว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไรัจิง ซึ่งมีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่อรายได้เท่ากับ 0.638 หน่วย (คำนวณจาก ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเฉลี่ย หาดด้วย รายได้เฉลี่ย) เป็นครัวเรือนที่มีระดับรายได้ซึ่งเปรียบเทียบแล้วสูงกว่าระดับรายได้เฉลี่ยของคนในสังคม เนื่องจาก ตามทฤษฎีของ James S. Duesenberry (1949) ที่เชื่อว่า มนุษย์มีพฤติกรรม การเลียนแบบในการบริโภคของสังคม โดยหาก ครัวเรือนที่มีระดับรายได้ซึ่งเปรียบเทียบแล้วสูงกว่าระดับรายได้เฉลี่ยของคนในสังคมมีแนวโน้มที่ครัวเรือนเหล่านี้จะมีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่อรายได้ค่อนข้างต่ำ ส่วนครัวเรือนที่มีระดับรายได้ซึ่งเปรียบเทียบแล้วต่ำกว่าระดับรายได้โดยเฉลี่ยของคนในสังคม มีแนวโน้มที่ครัวเรือนเหล่านี้จะมีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่อรายได้ค่อนข้างสูง ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาของ วีรชาติ พูลเหลือ (2553) ที่มีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่อรายได้เท่ากับ 0.989 ส่วนการศึกษาของ เอกชัย ชัยวงษ์ (2554) มีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่อรายได้เท่ากับ 1.125 ส่วน ซึ่งถือว่าเป็นสังคมที่ครัวเรือนมีระดับรายได้โดยเปรียบเทียบแล้วต่ำกว่าระดับรายได้โดยเฉลี่ยของคนในสังคม เนื่องจากมีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่อรายได้ค่อนข้างสูง

2.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทั่วไปอันประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนาที่นับถือ สถานภาพ การอ่านออกเขียนได้ อาชีพ แหล่งรายได้หลัก ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว และพฤติกรรมการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กันเกือบทุกประเด็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แอชเชล (อ้างถึงใน กิติ สมสนั่น, 2548) ที่ระบุว่ามนุษย์จะมีพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากหลายประการที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค โดยเฉพาะ ปัจจัยส่วนบุคคล (the individual consumption) ได้แก่ ปัจจัยด้านประชากร เช่น เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ฯลฯ รวมถึงรูปแบบการดำรงชีวิตและบุคลิกภาพ ต่างก็มีส่วนต่อพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคเช่นเดียวกัน

2.2 ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

2.2.1 ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไรัจิง เท่ากับ 0.638 หน่วย แสดงว่า รายได้รวมของผู้สูงอายุจำนวน 1 หน่วยถูกใช้ไปเพื่อรายจ่ายด้านการบริโภครวม 0.638 หน่วย สามารถอธิบายได้ว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไรัจิงมีรายจ่ายเพื่อการบริโภคด้านต่างๆเกินกึ่งหนึ่งของรายได้ที่ได้รับ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีวงจรชีวิตของการบริโภคและการออม (พอพันธ์ อุทยานนท์, 2553, น. 9-13) ที่เมื่อถึงวัยสูงอายุบุคคลจะนำเงินที่เก็บออมไว้มาใช้จ่ายเพื่อการบริโภค

2.2.2 ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไรัจิง มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวมต่อเดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคเท่ากับ 0.486 ซึ่ง

มาจากสมการการบริโภค ดังนี้ $C = 1,232.39 + 0.486 Y$ อธิบายได้ว่า ถึงแม้ว่าผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร้อิงจะไม่มียาใช้ได้ใดๆเลย หรือ มีรายได้เป็นศูนย์ ผู้สูงอายุก็น่าจะใช้จ่ายเพื่อการบริโภคขั้นต่ำที่ 1,232.39 หน่วย และเมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร้อิงจะบริโภคเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันจำนวน 0.486 หน่วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวีรชาติ พูลเหลือ (2553) ที่พบความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสื่อโฮก จังหวัดชัยนาทมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค โดยมีค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายทางการบริโภครวมมีค่าเท่ากับ 0.469 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของขวัญชัย ผลพันธ์ทิน (2549) ที่พบว่าในปี 2547 รายได้ของครัวเรือนมีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือนในภาคกลางของประเทศไทยหลังชำระหนี้ IMF หมดในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคของปี 2547 อยู่ระหว่าง 0.5826 – 0.7373 และมีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ระหว่าง 468.109 – 4,126.924

นอกจากนี้ค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร้อิงเท่ากับ 0.638 หน่วย ซึ่งสูงกว่าค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคที่เท่ากับ 0.486 ยังเป็นไปตามทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ที่ระบุว่า ค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายของการบริโภค (MPC) จะมีค่าน้อยกว่าค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค (APC) เสมอ หรือ $MPC < APC$ นั่นเอง

2.3 การเปรียบเทียบการบริโภคของผู้สูงอายุกับเส้นความยากจน

ผลการศึกษา ผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร้อิงส่วนใหญ่หรือร้อยละ 61.94 มีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสูงกว่าเส้นความยากจน ในขณะที่ผู้สูงอายุที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจนของจังหวัดนครปฐมจำนวนร้อยละ 38.06 อธิบายได้ว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร้อิงส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่ค่อนข้างดี ไม่จัดว่าเป็นคนยากจนนัก เมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาวิจัยของท่านอื่นๆที่ย้อนไปในอดีต ได้แก่ วีรชาติ พูลเหลือ (2553) จะพบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสื่อโฮกส่วนใหญ่มีรายจ่ายการบริโภคสูงกว่าเส้นความยากจนของจังหวัดชัยนาท ปี 2550 ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกัน

2.4 ความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

2.4.1 ผลสำรวจความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไร้อิงพบว่า ผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดตั้งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ เช่น ห้องพักสำหรับผู้สูงอายุ/ ทางลาด/ รถเข็น ฯลฯ ความต้องการการจัดบริการตามบ้าน (home care) เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในการดำรงชีพ และ ต้องการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ ตามลำดับสอดคล้องกับผลการศึกษาของวีรชาติ พูลเหลือ (2553) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่ศึกษา

ทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ และอาสาสมัครเพื่อดูแลผู้สูงอายุ และไม่แตกต่างกับผลการศึกษาของ พรอนันต์ กิตติมั่นคง (2547) ที่ระบุว่า ผู้สูงอายุซึ่งอาศัยอยู่ในจังหวัดนครราชสีมามีความต้องการสวัสดิการสังคม ทั้งทางด้านสุขภาพอนามัย ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านนันทนาการ และ ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส ซึ่งจากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ในการเป็นสังคมผู้สูงอายุยังไม่พร้อมเท่าที่ควร บริการด้านสวัสดิการทางสังคมของรัฐยังมีไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้สูงอายุ

2.4.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆกับปริมาณการบริโภคของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่มีปริมาณการบริโภคที่แตกต่างกันมีความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆไม่แตกต่างกันในทุกประเภทสวัสดิการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรอนันต์ กิตติมั่นคง (2547) ที่พบว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมาจำแนกตามภูมิลำเนาที่มีความต้องการสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัยไม่แตกต่างกัน นั้นแสดงให้เห็นว่าถึงแม้ผู้สูงอายุจะมีระดับการบริโภค หรือ ภูมิลำเนาที่แตกต่างกัน ต่างก็มีความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาที่ค้นพบ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน และข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไปโดยยึดหลักจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน

3.1.1 จากผลการศึกษาพบว่า รายได้เฉลี่ยของผู้สูงอายุอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับงานวิจัยของ วิรัชติ พูลเหลือ (2553) และเอกชัย ชัยวงษ์ (2554) อีกทั้งยังมีผู้สูงอายุที่ค่าใช้จ่ายเพื่อ காเห็น ว่า ผู้สูงอายุยังมีศักยภาพที่จะสามารถทำงานได้ จึงควรมีการส่งเสริมอาชีพเพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีหลักประกันและการออมในช่วงอายุที่ผ่านมาก่อนข้างน้อย ผู้สูงอายุร้อยละ 29.4 ไม่มีเงินออม ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุมีแนวโน้มมีฐานะยากจนเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังมีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ในผู้สูงอายุด้วยกันเอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเร่งให้ความรู้ ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการออมสำหรับไว้ใช้จ่ายในวันข้างหน้า

3.1.2 รัฐบาลสามารถนำผลการศึกษาคความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายของผู้บริโภคไปใช้ประโยชน์ในการคาดการณ์ว่าหากกำหนดอัตราเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย ปริมาณการบริโภคของผู้สูงอายุจะเปลี่ยนแปลงไปเท่าไร ทั้งนี้จะสามารถเชื่อมโยงไปถึงผลทางเศรษฐกิจเมื่อเปลี่ยนแปลงอัตราเบี้ยยังชีพซึ่งถือเป็นรายได้ของผู้สูงอายุ

3.1.3 จากการสำรวจความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไรรัง พบว่าผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ เช่น ห้องพักสำหรับผู้สูงอายุ/ ทางลาด/ รถเข็น ฯลฯ ความต้องการการจัดบริการตามบ้าน (home care) เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในการดำรงชีพ และ ต้องการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ เพื่อสนองตอบตามความต้องการ และเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นสังคมผู้สูงอายุ หน่วยงานระดับท้องถิ่นของเทศบาลเมืองไรรังที่เกี่ยวข้องควรนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในเรื่องของการวางแผนการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับความต้องการอย่างเหมาะสม

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคครั้งต่อไป

3.2.1 การศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง ซึ่งเป็นข้อมูลที่รวบรวม ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจึงเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ และขณะเดียวกันเป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่จำกัดพื้นที่ศึกษา ซึ่งหากมีการศึกษาเชิงคุณภาพ และขยายเขตพื้นที่การศึกษาให้กว้างมากขึ้น ก็จะช่วยให้เข้าใจถึงพฤติกรรม การบริโภคของประชาชน ได้ลึกซึ้งมากขึ้น

3.2.2 การเข้าสู่สังคมชราภาพของประเทศไทย จึงน่าจะส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อรูปแบบการบริโภคที่จะเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต จึงควรมีการศึกษาถึงพฤติกรรม การบริโภคของผู้สูงอายุในแง่มุมอื่นๆ ในเชิงเศรษฐศาสตร์เพิ่มมากขึ้น

3.3.3 การวัดความยากจนและเครื่องชี้วัดสามารถใช้ได้หลากหลายวิธี ซึ่งการศึกษานี้มีการเปรียบเทียบการบริโภคของผู้สูงอายุกับเส้นความยากจนซึ่งถึงว่าเป็นการวัดความยากจนเชิงสมบูรณ์ เพื่อให้การศึกษามีความหลากหลายมากขึ้น จึงควรมีการศึกษาถึงการวัดความยากจนด้วยวิธีอื่นๆด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2560). สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 จังหวัด. สืบค้นจาก http://www.dop.go.th/download/knowledge/th1533055363-125_1.pdf
- กันยา สุวรรณแสง. (2542). จิตวิทยาทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพมหานคร: อักษรพิทยา.
- กิตติ สมสนั่น. (2548). ตัวแบบพยากรณ์ภาวะหนี้สินของกำลังพลนายทหารชั้นประทวน : ศึกษากรณี กองพันทหารสื่อสารที่ 101 กรมทหารสื่อสารที่ 1 ค่ายกำแพงเพชรอัครโยธิน (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, จังหวัดชลบุรี.
- กุลธนา ชนาพงศธร. (2548). การบริหารงานบุคคล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ขวัญชัย ผลพันธ์ทิน. (2549). การวิเคราะห์ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายของประชากรในภาคกลางของประเทศไทยหลังชำระหนี้ IMF หมด (สารนิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ชัยนต์ ต้นดีวิศดาการ. (2553). อุปสงค์และพฤติกรรมผู้บริโภค ใน เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ขั้นสูง หน่วยที่ 1 หน้า 6-11 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์.
- ชวินทร์ ลีนะบรรจง. (2548). ทฤษฎีและนโยบายการเงิน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชูดา จิตพิทักษ์. (2528). สังคมวิทยาและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักศึกษาพยาบาล. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพมหานคร: บริษัทสารมวลชน.
- เทศบาลเมืองไร่จิง. (2558). ติดต่อกับเทศบาล. สืบค้นจาก <http://www.raikhing.go.th>
- ผกาพันธุ์ พิฤทธิบุรณะ. (2550). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พรเพ็ญ วรสิทธา. (2553). อุปทานของเงินและอุปสงค์การถือเงิน ใน เอกสารการสอนชุดวิชาเศรษฐศาสตร์การเงินและการจัดการทางการเงิน (หน่วยที่ 6 น. 49-51 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์.
- พรอนันต์ กิตติมันคง. (2547). การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.

- พอพันธ์ อูยยานนท์. (2553). ทฤษฎีการบริโภค การลงทุน การใช้จ่ายภาครัฐและคุณภาพในตลาด
ผลผลิต ใน เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ขั้นสูง หน่วยที่ 9
หน้า 13-22 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์.
- มัชฌิมา ศิริอ้อมสำราญ. (2557). ทศนคติต่อการดำรงชีวิตและพฤติกรรมกรบริโภคของผู้สูงอายุ
และผู้ก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทเศรษฐศาสตรม
หำบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2560). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2559.
กรุงเทพมหานคร: พรินเทอริ.
- ยุทธ ไถยวรรณ์ (2551) วิเคราะห์ข้อมูลวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- วรรณวิมล เมฆวิมล. (2553). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ฝึกปฏิบัติงานของ
นักศึกษาสาขาวิชาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ (รายงานการวิจัย).
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพมหานคร.
- วรวุฒิ สุวรรณระดา. (2551). ระบบบำนาญแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วโรทัย โกศลพิศิษฐ์กุล. (2550). เพียง 500 บาทต่อเดือน ทำไมเบี้ยยังชีพคนชรา ถึงสำคัญนักหนา?
สืบค้นจาก <http://www2.fpo.go.th/S-I/Source/Article/Article58.htm>
- วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. (2541). พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม : มูลฐานทางพฤติกรรมเพื่อการ
ออกแบบและวางแผน. (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระชาติ บุญเข้ม. (2556). ปัจจัยกำหนดพฤติกรรมผู้บริโภคภายใต้ทฤษฎีวิถีจักรชีวิต(วิทยานิพนธ์
ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- วีระชาติ พูลเหลือ. (2553). พฤติกรรมการบริโภคของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลเสื่อโฮก จังหวัด
ชัยนาท (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย.(2543). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์. (พิมพ์ครั้งที่ 10).
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมประวิณ มั่นประเสริฐ. (2553). การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรกับผลกระทบต่อเศรษฐกิจ
มหภาค. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2536). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม : แนวทางศึกษาวิเคราะห์
และวางแผน. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.

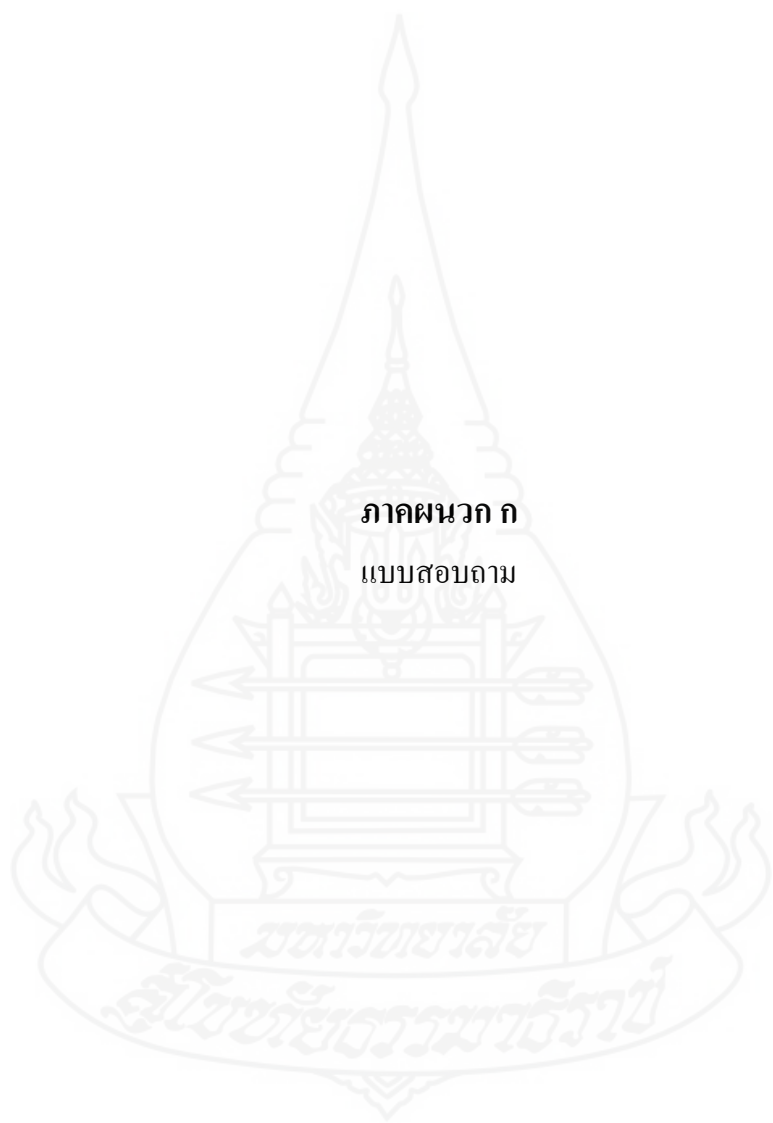
- สายสวาท เกตราสุวรรณ. (2542). *ความต้องการด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดระยอง*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2558). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559*. สืบค้นจาก <http://www.nesdb.go.th>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). *ข้อมูลสถิติจากการสำมะโน* สืบค้นจาก <http://nkpathom.old.nso.go.th>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561, *ความยากจนและการกระจายรายได้* สืบค้นจาก http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatReport_Final.aspx?reportid=671&template=2R1C&yeartype=M&subcatid=60
- สำนักงานสถิติจังหวัดนครปฐม. (2555). *รายงานสถิติจังหวัด พ.ศ. 2555*. กรุงเทพมหานคร: สำนักสถิติพยากรณ์
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม. (2560). *เงินอุดหนุนทั่วไปที่จัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ 2561* สืบค้นจาก www.nptlocal.go.th
- สุชาติ ตั้งทางธรรม. (2558). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ภาครัฐและนโยบายสาธารณะ ในเอกสารการสอนชุดวิชาเศรษฐศาสตร์ภาครัฐและนโยบายสาธารณะ* หน่วยที่ 1 หน้า 28-33 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์.
- สุพรรณิ พฤกษา. (2561). *สถานการณ์เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารในประเทศไทย. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 13(45), 33-43.
- อติ ไทยานันท์. (2552). *เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เอกชัย ชัยวงษ์. (2554). *การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายเงินสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ. วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 4(1), 24-31.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม
พฤติกรรมกรรมการบิโคของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
ในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งประกอบการวิจัยระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ของนางสาวกุลวรางค์ วิเศษศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการบิโค ความโน้มเอียงในการบิโคหน่วยสุดท้าย การสำรวจความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆ และการเปรียบเทียบการบิโคเฉลี่ยของผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองไร่จิง ตำบลไร่จิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จึงใคร่ขอความร่วมมือในการตอบคำถาม และแสดงความคิดเห็นตามรายละเอียดที่ปรากฏในแบบสอบถาม คำตอบที่ได้จะใช้เป็นส่วนในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการศึกษาเชิงวิชาการเท่านั้น ผู้ศึกษาจึงขอความกรุณาให้ท่านตอบคำถามตามความเป็นจริง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในการอนุเคราะห์ของท่านที่ให้ข้อมูลในครั้งนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลรายได้ สิทธิประโยชน์ การมีหลักประกัน/การออม และภาระหนี้สินของผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการบิโคของผู้สูงอายุ โดยศึกษาจากด้านรายจ่าย

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ และความต้องการของผู้สูงอายุ

สำหรับผู้วิจัย

เลขที่แบบสอบถาม

--	--	--

สัมภาษณ์ที่ชุมชน.....หมู่.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้สูงอายุ

1. เพศ

1

1.หญิง

2.ชาย

2. อายุ 2
1. 60-69 ปี 2. 70-79 ปี
3. 80-89 ปี 4. 90 ปีขึ้นไป
3. ศาสนาที่นับถือ 3
1. พุทธ 2. อิสลาม
3. คริสต์ 4. อื่น ๆ ระบุ.....
4. สถานภาพสมรส 4
1. โสด 2. สมรส
3. หม้าย 4. หย่าร้าง/แยกกันอยู่
5. การอ่านออกเขียนได้ 5
1. ได้ 2. ไม่ได้
6. อาชีพปัจจุบัน 6
1. ไม่ได้ประกอบอาชีพ 2. รับจ้าง
3. เกษตรกรรม 4. ธุรกิจส่วนตัว ระบุ.....
7. แหล่งรายได้หลัก 7
1. การทำงาน 2. ลูก / ญาติ
3. เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 4. อื่นๆ ระบุ.....
8. ระดับการศึกษา 8
1. ไม่ได้รับการศึกษาหรือไม่จบประถม 2. ประถมศึกษา
3. มัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3) 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6)(ปวช.3)
5. อนุปริญญา(ปวส.,ปวท.,ปกศ.สูง) 6.ปริญญาตรี
7. สูงกว่าปริญญาตรี 9
9. ขนาดครัวเรือน 9
1. 1-2 คน 2. 3-4 คน
3. 5-6 คน 4. 7 คนขึ้นไป
10. การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ 10
1. ไม่เป็น 2. เป็น ระบุ.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลรายได้ สิทธิประโยชน์ การมีหลักประกัน/การออม และภาระหนี้สินของผู้สูงอายุ

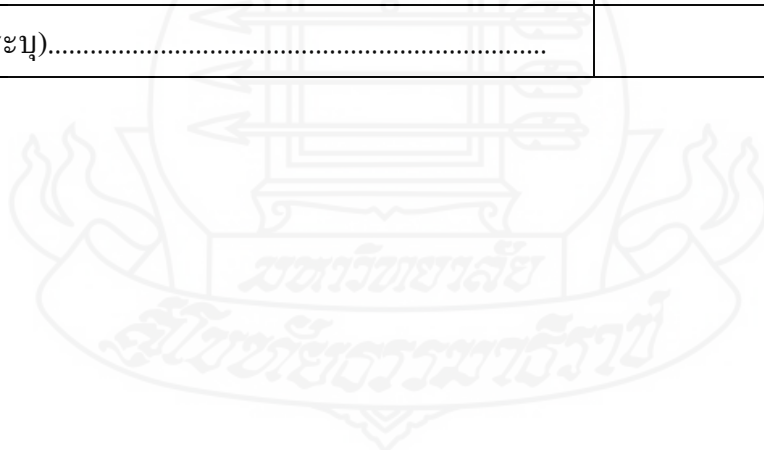
รายการ	มูลค่า (บาท)
1. รายได้ต่อเดือนรวม ได้แก่ เงินค่าจ้าง เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ค่าเลี้ยงดูจากบุตรหลาน	
2. การมีหลักประกัน/การออม รวมทั้งสิ้น เช่น การออมในระบบ ได้แก่ เงินฝากธนาคาร กลุ่มออมทรัพย์/สัจจะ บริษัทประกันชีวิต และอื่นๆ	
3. สิทธิประโยชน์ถาวรรวม เช่น บ้าน ที่ดิน เป็นต้น	
4. สิทธิประโยชน์หมุนเวียนรวม เช่น เพชร ทอง เครื่องประดับ รถยนต์ เป็นต้น	
5. ภาระหนี้สินรวม ทั้งในและนอกระบบ	

ส่วนที่ 3 ค่าใช้จ่ายในการบริโภค

รายการใช้จ่าย	ค่าใช้จ่ายของผู้สูงอายุ (บาท/เดือน)
1. ด้านอาหาร และเครื่องดื่ม	
2. ด้านที่อยู่อาศัย เช่น ค่าเช่าบ้าน	
3. ค่าเครื่องนุ่งห่ม และรองเท้า	
4. การเดินทางรวม เช่น ค่าโดยสาร ค่าน้ำมันรถ	
5. ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ค่าอินเทอร์เน็ต	
6. ค่ารักษาพยาบาล	
7. ค่าใช้จ่ายส่วนตัว และสันทนาการ เช่น ท่องเที่ยว บันเทิง การบริจาค	
8. ด้านเครื่องใช้ภายในบ้าน	
9. ด้านเลี้ยงดูบุตรหลาน เช่น ค่าขนม ค่าเล่าเรียน เป็นต้น	

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ และความต้องการของผู้สูงอายุทางด้านสวัสดิการ

ประเภทสวัสดิการ	ไม่ต้องการ	ต้องการ
1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจเชิงอนุรักษ์ เชิงวัฒนธรรม		
2. ศูนย์บริการผู้สูงอายุ (สำหรับผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน ไร้ที่อยู่อาศัย และขาดผู้อุปการะ)		
3. การจัดบริการตามบ้าน(home care) เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุ ในการดำรงชีพ		
4. บ้านพักสำหรับผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรัง		
5. จัดตั้งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ เช่น ห้องพัก สำหรับผู้สูงอายุ/ ทางลาด/ รถเข็น ฯลฯ		
6. จัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับผู้สูงอายุ		
7. อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เช่น อสม./ อพส. ฯลฯ)		
8. การสร้างงาน และอาชีพ		
9. อื่น ๆ (ระบุ).....		

ภาคผนวก ข
ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ

One Way ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ส่วนที่4.1	Between Groups	33.356	140	.238	1.018	.450
	Within Groups	51.266	219	.234		
	Total	84.622	359			
ส่วนที่4.2	Between Groups	20.374	140	.146	.988	.526
	Within Groups	32.248	219	.147		
	Total	52.622	359			
ส่วนที่4.3	Between Groups	17.081	140	.122	1.286	.058
	Within Groups	20.783	219	.095		
	Total	37.864	359			
ส่วนที่4.4	Between Groups	20.329	140	.145	.966	.586
	Within Groups	32.935	219	.150		
	Total	53.264	359			
ส่วนที่4.5	Between Groups	13.556	140	.097	1.038	.400
	Within Groups	20.433	219	.093		
	Total	33.989	359			
ส่วนที่4.6	Between Groups	27.787	140	.198	.855	.842
	Within Groups	50.835	219	.232		
	Total	78.622	359			
ส่วนที่4.7	Between Groups	19.110	140	.136	1.087	.288
	Within Groups	27.488	219	.126		
	Total	46.597	359			
ส่วนที่4.8	Between Groups	25.069	140	.179	.820	.898
	Within Groups	47.795	219	.218		
	Total	72.864	359			

Regression

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	คชจ.รวม ^b	.	Enter

a. Dependent Variable: ส่วนที่2.1

b. All requested variables entered.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.929 ^a	.863	.863	5673.46591

a. Predictors: (Constant), ค่าใช้จ่ายรวม

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	72870453863.7 39	1	72870453863.7 39	2263.886	.000 ^b
	Residual	11523381108.4 83	358	32188215.387		
	Total	84393834972.2 22	359			

a. Dependent Variable: รายได้รวม

b. Predictors: (Constant), ค่าใช้จ่ายรวม

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1232.388	359.112		3.432	.001
	คชจ.รวม	.486	.029	.929	47.580	.000

a. Dependent Variable: รายได้รวม

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวกุลวรงค์ วิเศษศาสตร์
วัน เดือน ปีเกิด	9 มิถุนายน 2524
สถานที่เกิด	อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
ประวัติการศึกษา	บธ.บ. (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2548
สถานที่ทำงาน	เทศบาลเมืองไร่จิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
ตำแหน่ง	นักวิชาการคลัง

